

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA PASTORÁLNÍ A SPIRITUÁLNÍ TEOLOGIE**

Teologické nauky

Bc. Jana Pertlová

**ANALÝZA KLÍČOVÝCH SLOV V TEXTECH
PAPEŽE FRANTIŠKA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 11. 4. 2019

.....

(podpis)

Poděkování

Děkuji doc. Dr. Michalovi Altrichterovi, Th.D. za odborné vedení práce a mnoho cenných rad a podnětů.

OBSAH

ÚVOD	4
DO JAKÉ SITUACE PAPEŽ FRANTIŠEK PŘICHÁZÍ	8
TEOLOGICKÝ A SPIRITUÁLNÍ JORGE MARIO BERGOGLIO	16
TÉMATICKÉ OKRUHY ENCYKLIK	23
Milosrdenství	23
Něha	32
Ospravedlnění	39
Chudoba	42
JAKÝ JE POSTOJ TĚCH, KDO PAPEŽE FRANTIŠKA NESNADNO PŘIJÍMAJÍ	63
SPIRITUÁLNÍ APLIKACE - PODNĚTNÉ IMPULSY	68
ZÁVĚR	83
ANOTACE	85
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	86
SEZNAM OBRÁZKŮ	88

ÚVOD

V průběhu studia na Cyrilometodějské fakultě mě zaujaly teorie, filosofické úvahy vatikánských papežů. V uplynulých letech se svět díval na církev, ať se nám to líbí či ne, očima médií. Vnímali na církvi hlavně to hříšné, staré, skandály, nostalgii po předkoncilním katolictví a premoderní kultuře. Církev, která byla stále odepisována chtěla svou svatost ukázat světu radikální novosti. Kdysi ve středověku se už o to snažil svatý František z Assisi, na prahu novověku to dokazoval svatý Ignác z Loyoly, na sklonku moderny papež Jan XXIII. Každý papež měl svou teorii vládnutí. Ale v deštivé noci 13. března 2013 se stalo ve Vatikáně něco zvláštního. Po odchodu Benedikta XVI., který jako první ukončil svůj pontifikát rezignací, vzplanula hvězda jménem Jorge Mario Bergoglio. Kdo je, jak uvažuje, jak ho utvářel jezuitský řád, jaké místo zaujímá ve sporech. V jeho prvních sto dnech pontifikátu způsobil ve Vatikánu i ve světě bouři. Lidé si ho chtěli zařadit do nějakých šablon, ale ty nepasovaly ani pro Jižní Ameriku, tím méně pro Argentinu. První Františkovy životopisy sestavili žurnalisté, kteří se o něj dlouhá léta zajímali. Byly to fascinující příběhy s hlubokými náhledy. O Bergogliovi bylo popsáno mnoho papírů, byl plný internet. To, že je papež František hned v prvních dnech po svém zvolení příznivě vnímán církví, a to jak ve světě tak i v komentářích vlivných sekulárních i liberálních médií, je pozoruhodný jev. Vytváří si papež František tímto ohlasem naději na svoje budoucí svatořečení, a nebo jeho přehnané očekávání dříve nebo později narazí na tvrdou skálu reality dnešní církve. Zatím se jeví, že jeho symbolické činy, jimiž už na samém začátku svého pontifikátu odvážně změnil jisté zaběhané pořádky, nejsou jen laciná gesta, vycházejí z jeho nitra, srdce a vědomí ze způsobu jeho života z jeho jezuitského a františkánského radikálního chápání věrnosti evangelia.”¹

Papež Jan Pavel II., který nikdy neodbíhal od problémů dnešního světa. Vše řešil cestou křesťanské lásky, které zůstal věrný po celý svůj život. Papež

¹ BIALLOWONS S., František Papež z druhého konce světa, s.8.

zakořeněný v tradici. Nebyl představitelem byrokracie, ale stal se představitelem novověké církve.

Benedikt XVI., profesor z Bavorska, autor spousty knih, encyklik. Je první papež novověku, který se vzdal svého úřadu. Za svého pontifikátu nastolil mnoho výzev, ale i problémů. Církev řídil osm let, které byly provázány řadou krizí a nedorozuměním. Benedikt XVI. zanechal svému nástupci Františkovi dědictví, na které bude navazovat.

Papeže Benedikta si lidé vážili, papeže Františka dovedou milovat. Bude pontifikát papeže Františka prahem nové kapitoly v dějinách církve a světa? Dokáže nový papež vrátit církvi vážnost a věrohodnost v očích, které se k ní obraceli zády? Papež František reformátor. Již od raného věku se cítil být povolán reformátorem. Dvě reformy se mu už podařily - reforma argentinských jezuitů, argentinské církve a nyní se snaží o reformu církve univerzálně. Vzorem mu byli francouzští teologové, kteří ho učili jak sjednotit Boží lid radikální reformou, která je povede ke svatosti.

Papež František zvaný „muž modlitby“ věří v sílu modlitby, proto 8. září 2013 poklekl na Svatopetrském náměstí před obrazem Panny Marie, když vedl pobožnost za Sýrii. Že je mužem modlitby projevil již při svém zvolení, kdy poděkoval všem přítomným, celému římskému společenství za přijetí a vyzval všechny přítomné, aby se pomodlili Otčenáš a Zdravas za jeho předchůdce Benedikta XVI. Těmito prvními slovy navázal papež tak blízký kontakt s lidmi, který sám přirovnal k rodící se cestě bratrství a lásky a evangelizace.

„Věrnost znamená odvahu ke změně, učí nás František naší doby, náš bratr, „papež z druhého konce světa.“ (Tomáš Halík)

Modlitba papeže Františka

Pane Ježíši Kriste,

učil jsi nás být milosrdnými,

jako je milosrdný nebeský Otec,

a řekl jsi nám, že kdo vidí tebe, vidí Otce.

Ukaž nám svou tvář a budeme spaseni.

Tvůj láskyplný pohled

osvobodil Zachea a Matouše z otročení penězům,

cizoložnici a Marii Magdalénu

od hledání štěstí jen ve stvořených věcech,

přiměl Petra plakat, když tě zradil,

a zaručil kajícímu zločinci ráj.

Dej, ať každý z nás

slyší tvá slova určená samařské ženě,

jako bys je říkal nám:

„Kdybys tak znala Boží dar!“

Ty jsi viditelnou tváří neviditelného Otce,

Boha, který projevuje svou všemohoucnost

nejvíce odpouštěním a milosrdenstvím:

dej, ať je církev pro svět tvou viditelnou tváří,

tváří svého Pána, vzkříšeného a oslaveného.

Tys chtěl, aby také tvoji služebníci

byli podrobeni slabosti,

a tak mohli soucítit s těmi,

kdo se potýkají s nevědomostí a omylem:

dej, ať každý, kdo se s jediným z nich setká,

zakusí, že ho Bůh očekává, miluje a odpouští mu.

Sešli svého Ducha

a posvěť nás všechny jeho pomazáním,

aby se Svatý rok milosrdenství

stal rokem Hospodinovy milosti

a aby tvá církev s obnoveným nadšením

*mohla přinášet radostnou zvěst chudým,
vyhlásit svobodu zajatým a zdeptaným
a navrátit zrak slepým.*

*Na přímlovu Panny Marie, Matky milosrdenství,
o to prosíme tebe, jenž žiješ a kraluješ
s Otcem a Duchem Svatým na věky věků.
Amen.*

1. DO JAKÉ SITUACE PAPEŽ FRANTIŠEK PŘICHÁZÍ

„Vidět papeže Františka, jak zdraví lidi na Svatopetrském náměstí - „Dobrý večer!“ - či jak na konci svého posledního proslovu popřeje dobrou chuť, je jistě sympatické. Když se k tomu přidá obdiv novinářů nad tím, že se rozhodne nosit černé boty nebo, že bydlí v jednoduchém bytě ve vatikánské ubytovně pro kněze, není divu², že bílý kouř dne 13. března 2013 v den popeleční středy, dva dny po odstoupení papeže Benedikta XVI., oznámil, že novým papežem se stává kardinál Jorge Mario Bergoglio „papež z druhého konce světa“. Jaký ve skutečnosti je a do jaké situace přichází. Papež chudých, papež modlitby, který přijal jméno František na počest zakladatele františkánského řádu a jeho obrany chudých.

Narodil se rodičům italského původu Mario Bergoglio a Regina Maria Sivoriiová 17. prosince 1936. Jorge Mario pocházel z pěti sourozenců. Jeho vychovávala babička, na kterou rád vzpomínal. Po ukončení základní školy, přestože rodina byla zámožná, chtěl jeho otec, aby poznal tvrdou práci, pochopil klady a zápory práce, jednání s lidmi. Došel tak k přesvědčení, že nezáleží na tom, odkud člověk přichází, z jaké společenské třídy, jaké má vzdělání, ale záleží na lidské práci, ale na tom, jak umí obstarat chléb náš vezdejší, uživit rodinu. Ve svých sedmnácti letech, v den svátku studentů se zastavil v kostele. Setkal se s zpovídajícím knězem Duarkem a v tu chvíli se rozhodl vstoupit do diecézního semináře v Buenos Aires ve Villa Devoto. 11. března 1958 přestoupil do noviciátu Tovaryšova Ježíšova. Otec

s jeho rozhodnutím souhlasil, matka nadšená nebyla. Nejšťastnější byla jeho vychovávající babička a zvolala „jestliže tě bůh volá, ať je veleben.“ Dále studoval v Chile. V roce 1963 se vrátil do Argentiny, kde promoval z filosofie. Teologickou fakultu ukončil v roce 1970. 13 prosince 1969 byl vysvěcen na kněze. V San Jose se stal profesorem na teologické fakultě a v San Miguel se stal členem provinční rady a rektorem. Od 22. dubna 1973 se stal na období šesti let provinciálem

² PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 10

argentinských jezuitů. V roce 1986 dokončil v Německu doktorskou práci a v květnu 1992 jmenoval Jan Pavel II. Jorgeho pomocníkem biskupa v Buenos Aires. V roce 2001 jmenoval Jan Pavel II. arcibiskupa Bergoglia kardinálem a připadl mu římský kostel sv. Roberta Bellarmina. Když chtěli poutníci z Argentiny přiletět do Říma a poblahopřát mu, požádal Jorge Bergoglio, aby nejezdili a peníze věnovali chudým. Jorge Mario Bergoglio je prvním papežem v dějinách církve který byl zvolen nástupcem papeže, který nezemřel, ale z důvodu stáří rezignoval na svůj úřad. S Benediktem XVI. odstoupil první papež novověku. Zanechal po sobě řadu výzev a problémů. Německý papež Benedikt XVI. řídil církvev osm roků, které byly provázeny řadou krizí, nedorozumění a nehod. Papež Benedikt XVI. sice v mnoha oblastech následoval papeže Jana Pavla II., ale sám si našel vlastní cestu, jak být, služebníkem služebníků božích ³ (latinský *servorum dei*). Přesto, že kožešinové čepice zvané Camauro nebo v hermelínovém kabátci vypadal mocnářsky, vynikal svou zvláštní pokorou a skromností. Byl papežem lásky. Svoji první encykliku nazval slovy z prvního Janova listu „Bůh je láska, kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm“ (1 Jan 4, 16). Papež Benedikt XVI. – profesor z Bavorska byl především publicista. Napsal spoustu knih, během svého pontifikátu napsal 15000 proslovů, kázání, listů, audienčních řečí, středeční katecheze, nedělní proslovy. Tři encykliky a v dějinách katolické církve naprosto výjimečnou trilogie

o Ježíši Nazaretském.

Papež Benedikt XVI. nebyl mocnářský. Chtěl například zavést nový druh kolegiality mezi biskupy a kardinály a tím splnit jeden z požadavků II. vatikánského koncilu. Někteří biskupové a kardinálové si to však nepřáli. Skandály kolem vatikánské banky, komunikační kolaps jako v případě bratrstva sv. Pia X. a popírače holocaustu Richarda Williamsona, intriky při předávání italské nemocnice San Rafaela a skandál Vaticaneaks prokázalo, že papežův nezájem o moc je sice obdivuhodný, ale administrativně velmi problematický a to vše zůstane řešením následujícího papeže. U papeže Benedikta XVI. se projevila jeho mírnost, byl málo pevný. Byl profesorem, prefektem, zaujímal stanoviska skoro do všech oblastí života, nejen etiky a teologie. Jako nepolitický papež psal četné komentáře a kázání

³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 10.

o Evropě. Ve své poslední knize „Hodnoty v časech proměny“ napsal: „Věřící křesťané by se měli chápat jako tvůrčí menšina a měli by přispívat k tomu, aby Evropa znovu získala to nejlepší ze svého dědictví a sloužila tak celému lidstvu“. Při svých vystoupeních a proslovech zdůrazňoval evropskou identitu, židokřesťanské dědictví jako její základ v globalizovaném a sekularizovaném světě. Evropa byla jeho domovem. 18. dubna 2008 vystoupil Benedikt XVI. na půdě OSN. Jeho projev byl tichý, precizní, evidentně se odlišoval od jeho předchůdce papeže Jana Pavla II. Nacházel vášnivá slova, hledal střízlivé myšlenky. Po jeho promluvě byli mnozí zprvu zklamání, později byla řeč označena jako průlomová. Byly vyzdviženy pasáže o tzv. R2P („responsibility to protect“), „Uznání jednoty lidské rodiny a ohled na vrozenou důstojnost každého člověka dnes nacházejí obnovený důraz v principu odpovědnosti za ochranu.“⁴ Benedikt XVI. se pokoušel prosazovat křesťanské hodnoty takzvaném „Mírová síla“. Toto prosazování považuje za efektivnější a trvanlivější, než jakékoliv politické smlouvy „Vyvyšoval Boha, dával mu tedy prostor ve světě ve vlastním životě, dal mu místo v našem čase a konání – to je nejhlubší podstata vší modlitby. Kde je Bůh velký, není člověk umenšování.“ – Řeč Benedikta XVI. při návštěvě bavorského Altötlinga.

Benedikt XVI. vykonával politiku „tichého vánku“. Jeho strategie připomíná úryvek z První knihy královské: „Hospodin řekl: „Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem. A hle Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozeznávající hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Po zemětřesení oheň, ale Hospodin v tom ohni nebyl. Po ohni hlas tichý, jemný.“ (1 Král 19,11-12) Papež František bude muset přemýšlet o tom, zdali "tichý vánek" bude v dnešní době dostatečně silný, neboť morální integrita byla v poslední době velmi poškozená sexuálním zneužíváním a jinými skandály. Bude-li papež František chtít zachovat

a vrátit církvi barevný a prorocký hlas, který jí patří, hlásat hodnoty, dosáhnout míru na politicko-sociální úrovni bude to mít velmi těžké. Benedikt XVI. chtěl navázat na papeže Benedikta XV., který byl odvážným prorokem míru, snažil se zabránit válečnému konfliktu a zmírnit jeho zhoubné následky. Mír byl velkým projektem

⁴ BIALLOWONS S., František Papež z druhého konce světa, s.27.

papeže Benedikta XVI. Zanechal světu mnoho příkladů jak dosáhnout mír – Mezináboženský dialog, ochrana stvoření, ekologie člověka. To vše by mělo uchovat a vytvářet budoucnost země.

Benediktův pohled mezináboženský a mezikomfortní dialog byl komplikovaný. Na jedné straně zdůrazňoval rozdíly, někdy zašel až příliš daleko, vytvořil pole, na kterém se bude lépe pracovat, ale tím ztratil mnoho sympatií. Na straně druhé zanechává svému nástupci papeži Františkovi silnější vztahy k jiným náboženským konfesím. Za doby Benedikta XVI. byly nejlepší vztahy k židovství. Zanechává i dobrý dialog s islámem. Papežský úřad byl pro Benedikta XVI. velkým břemenem. Jeho rozhodnutí o odstoupení bylo první tohoto druhu. Jeho abdikace vstoupí do dějin. Staré právo zrušil německý papež a to je jeden z nejdůležitějších bodů, který emeritní Svätý otec zanechal svému nástupci a své církvi – papeži z druhého konce světa Jorge Mario Bergoglio. Benedikt XVI. zanechal svému nástupci obtížné dědictví. Papež František bude muset provést spoustu změn a reforem. Bude se muset přizpůsobit demografické realitě, musí provést změny v pastorači při zachování té současné. Bude se muset stát spojovatelem Západu a Východu. Benedikt XVI. se mnoha oblastí dotkl, ale mnohé nechal ležet. Některé oblasti řídit nechtěl, protože si byl vědom, že i když zvolením na Petrův stolec se stane automatický svätým, může být omylný a chybný a může být svätým a hříšníkem. Měl velkou schopnost v oblasti teologické a pastorační, kterou prováděl hlásáním, ale zvláště nesčetnými spisy. Zabýval se hlavně slovem. Jeho kázání, knihy, encykliky jsou na takové úrovni, že dosáhnout kvality a kvantity budou jeho následovníci mít velmi těžké.

Benediktovo dědictví je mnohostranné. Otevřel dveře liturgii, eucharistii. Podtrhl její význam. To se projevilo již při vstupu - Inauguraci papeže Františka do úřadu. Odlišil mši svätou od jiných obřadů. Proto papež František byl uveden do úřadu před mší svätou. Rovněž nastolil svému nástupci dobré východisko v oblasti mezináboženského dialogu, katecheze a nové evangelizace. Benedikt XVI. chtěl přenechat svému nástupci učitelský úřad výhradně směrem k Božímu slovu. Řídil se skutky svätého Augustina – předávat víru prostým lidem a dávat k dispozici plody své inteligence k užítku druhých.

Zátěž, kterou sebou vlácel Benedikt XVI. osm roků se nyní přelévá na papeže Františka. Papež František musí být především loajální k Benediktovým nejbližším spolupracovníkům, kterých není zrovna málo. Současně si musí vybrat okruh věrných spolupracovníků, kteří mu však ponechají volnost. Prvním komplikovaným úkolem se pro papeže Františka stává demograficko-geografická situace, kdy se předpokládá, že v roce 2025 by mělo být tři čtvrtiny katolíků v Africe, Asii a Latinské Americe. Církev se mění a to bude jedním z dalších hlavních témat. Když byl papež František ještě jako kardinál Bergoglio řekl:

"Nerovné rozdělování bohatství vytváří situaci sociálního hříchu, který volá do nebes a mnoha bratřím a sestrám nedovoluje dosáhnout šťastného života". K sjednocení církví v Evropě a Americe s církví "třetího světa" tj. mezi novým a starým, liberálním a reakčním, bude od papeže Františka a jeho blízkých zapotřebí umění diplomatického jednání a přiměřené reakce. Papež František například přemýšlí o vzdělávání kněží. Jeden rok by kandidáti měli strávit v zahraničí, aby získali schopnost importovat impulzy z jiných.

Další výzvou pro papeže Františka je projekt nové evangelizace „Nechť církev víc vychází vstříc lidem“.^[5] Zní jedná z „deset vět papeže Františka“. Pojem „Nová evangelizace“ vznesl do působení církve papež Benedikt XVI., když 21. září 2010 vytvořil, „Papežskou radu pro podporu nové evangelizace“.^[6] Nová evangelizace vyžaduje přesvědčené přesvědčovatele. Papež musí vydat svědectví o Kristově zvěsti způsobem přijatelným pro všechny. Pokud jde o evangelizaci církve, pak církev existuje jako boží lid právě proto, aby byly evangelizovány všechny národy. „Církev posvěcena a poslaná hlásat evangelium chudým (Lk 4,18) a hledat ztracené (Lk 19,10)^[7] Katolická církev podle Františka musí vyjít na ulici, hledat a při šíření evangelia znát lidi jménem“.^[8] Svatý František hlásal evangelium novým způsobem, našel novou formu, jak se zcela zasvětit Bohu. Také papež František, který si vzal jméno ze sv. Františka bude, v jeho jméně pokračovat. Papež František svoji encyklikou o víře by se mohl podílet na poslání církve. „Je totiž jasné, že František bude muset novou encyklikou a pak také modlitbou a skutkem

⁵ Escobar, M., Papež František, s. 162.

⁶ Escobar, M., Papež František, s. 134.

⁷ Opatrný, M., Charita jako místo evangelizace, s. 71.

⁸ Escobar, M., Papež František, s. 134.

následovat, co řekl první a nejdůležitější evangelizátor antického světa, apoštol Pavel: „Že hlásám evangelium, tím se chlubit nemohu; to je mu uloženo jako povinnost, a běda, kdybych ho nehlásal!”(1 Kor 9,16) Papež František musí dále čelit výzvě - AIDS, homosexualita, celibát a role žen. Podle koncernu ZDF si osmaosumdesát procent německých katolíků přeje, aby se kněží mohli ženit. Světové společenství o celibátu neuvažuje. Němci tvoří jen 0,02 procenta katolíků, kteří by chtěli celibát zrušit. Přesto by se otázka celibátu měla stát předmětem diskuse. Zrušení celibátu není ani církevním dogmatem, ani biblickým principem. Benedikt XVI. celibát obhajoval například v Miláně roku 2012 na Světovém setkání rodin, kde řekl: „Tyto tři skutečnosti - osobní sjednocení s Bohem, dobro církve

a dobro celého lidstva - nejsou rozdílné nebo protikladné, vytvářejí naopak symfonii živé víry. Krásnými příklady pastýřské lásky a nerozděleného srdce jsou kněžský celibát a zasvěcené panenství". Současná linie papeže Františka zřejmě na církevním postoji nic měnit nebude. Jistě připustí diskuzi a to i na další témata, jako je svěcení žen na kněze. Evropská církev nemůže zůstat tak vyhraněnou církví už z toho důvodu, že disponuje s nedostatkem kněží. S tím souvisí i otázka postavení laiků v církvi V evropských zemích je kněží nedostatek, naopak v afrických zemích počet duchovních neustále přibývá. Františkova zkušenost s latinskoamerickými "základními obcemi" ve slumech (favelách) se může stát obohacením vatikánské politiky. Těsně před konkláve navrhoval kardinál Walter Kasper otevřít otázku žen-jáhének. Mohly by zastávat úřad farních jáhének, které by byly pověřeny pastoračními, charitativními, katechetickými a některými liturgickými službami.

Dalším kontroverzním tématům, kterým bude muset papež František čelit jsou mravně – etické otázky, jež se týkají postojů církve k homosexualitě, interrupci a AIDS. I zde se asi staré pozice nezmění, hlavně v otázce interrupcí. Dá se však předpokládat, že během Františkova pontifikátu se něco vyjasní a nebo zaktualizuje. Patří sem i témata sexuální morálky a otázky lékařské etiky, diskuze o nemoci AIDS. Papež František určitě zaujme svůj postoj.

Případy zneužívání mladistvých v katolické církvi bude dalším úkolem papeže Františka. Jeho hlavní vizí je pomoci obětem a zachránit dalšímu zneužití a aby k tak hrůzným činům více nedocházelo. Utajené sexuální vztahy mezi knězem

a ženou nebo mezi knězem a mužem by měly být na prvním místě předmětem jednání církevního řízení. Sexuální napadení nezletilých by měla být předána příslušným státním orgánům. Papež František za tyto přestupky církve odpovědný není, je však odpovědný za proces smíření.

Papež František bude muset provést i „Reformu kurie“. Bude se muset vyrovnat i s padesát let starým rozhovorem o vztahu „centra“ a „periferie“. Na jaře roku 1969, čtyři roky po skončení II. vatikánského koncilu, byla v Římě zveřejněna encyklika „*Humanae vitae*“, která přinesla Vatikánu obrovskou kritiku. Vzbudila velkou nevoli mezi studenty v Německu. Rozhovor starý padesát let se stal aktuálnější, než kdy jindy. Základní otázkou je postavení „periferie“ to znamená místní církve. Římský centralismus chápou katolíci jako zátěž pro církev. Proto požadují decentralizaci a více vlivů biskupských konferencí, především na úrovni místních společenství. Církev by mohla být pružnější. To platí o Asii, Africe a Evropě. Další diskuze o „centru“ a „periferii“ se netýká vztahu Říma k místní církvi, ale Vatikánu samého. Kvůli mnoha administrativním a politickým skandálům se Sv. stolec otřásá v základech. Poslední reformu provedl papež Pavel VI. Papež Jan Pavel II. se o toto téma moc nezajímal přesto, že v roce 1988 vydal konstituci „*Pastor bonus*“. A tak kurýrní reforma patří ke třem klíčovým úlohám nového papeže Františka. V současné době je kritizováno především postavení státního sekretariátu, jeho moc musí být omezena. Je zapotřebí zlepšit práci kongregací, rad a komisí. Především se musí odstranit byrokracie. Po změnách v kuriích se domáhají již po desetiletí laici, ale hlavně změny požadují i vysocí představitelé kurie. Klade se otázka: Odpovídá nynější struktura efektivně potřebám dnešní církve?

Téma kuriální reformy je naléhavé, protože potřebuji nástroj, který by odpovídal dnešním požadavkům. Nadešel již skutečně čas ke změně struktury a redukce odpovědnosti kurie. Již Benedikt XVI. chtěl na začátku svého pontifikátu provést výměnu jednotlivých dikasterií a kongregací, ale nakonec svoji myšlenku opustil. Chtěl předejít napětí, které panovalo mezi vatikánským zaměstnanci, kteří si stěžovali že se v úřadech pracuje hierarchicky. Navzájem se neinformují, existují vedle sebe, což brání synergii, a tak vznikají skandály. Shrnutí skandálu Vatileaks, které pro Benedikta XVI. zpracovali tři kardinálové, Julian Herranz, Jozef Tomko a Salvatore De Giorgi, podávají přesný výklad. Teď je také k dispozici papeži

Františkovi, který bude muset na jeho základě provést několik zásadních personálních a strukturálních opatření. K tomuto problému patří i případ Vatikánské banky IOR.

Personální rozhodnutí papeže Františka může zajistit restrukturalizaci kurie a bezproblémový průběh vatikánské politiky. „Atmosféra v kurii a obecně v církvi musí být svobodnější. Navíc mlčení nesmí být ztotožňováno se zametáním pod koberec, nezbytné osvětě se nesmí říkat porušení tajemství. Vatikánské zdi už nesmějí být utěšňovány a neměly by z nich prosakovat pomluvy a šeptanda. Papež František stojí vzhledem ke kuriální a církevní reformě před herkulovským úkolem, jehož neúspěch by mohl mít pro církev velké následky. Jeho zdar by naopak mohl probudit síly k obnově.“⁹

⁹ Biallowons, S., František papež z druhého konce světa, s. 152.

2. TEOLOGICKÝ A SPIRITUÁLNÍ JORGE MARIO BERGOGLIO

Jorge Mario Bergoglio - papež z druhého konce světa. Papež chudých, papež modlitby. Již před Kněžským svěcením se v něm se zrodila tato modlitba. „Chci věřit v Boha Otce, jenž mě miluje jako syna i v Ježíše, Pána, jenž vлил do mého života svého ducha, aby mě s úsměvem na rtech vedl do věčného království života. Věřím, že moje osobní dějiny byly proniknuty pohledem lásky Boha, jenž v ten jarní den 21. září vyšel vstříc, aby mě pozval k následování.“^[10] Papež František klade důraz na důležitost modlitby a meditace, ale ne jen jako psychologické podpory, ale jako nástroj každodenního života. Svůj pastorální plán naznačil již ve svých prvních proslovech: Kráčet vždy v pánově světle, budovat církev, vyznávat Ježíše Krista. „Když člověk nevyznává Ježíše - zde mě napadají slova Leona Bloye: „Kdo se nemodlí k Pánu, modli se k ďáblu.“^[11] Nejdůležitějším znakem kněžství je modlitba . „Setkávání s Bohem musí vycházet zevnitř. Musíme k Němu přistoupit a s pomocí jeho slova kráčet vpřed, kudy On chce, abych šel.“^[12] Modlitba je pro papeže Františka neodmyslitelným prostředkem křesťanského smýšlení. Jak velký význam přisuzuje papež František modlitbě bylo vidět hned z jeho prvních vystoupeních, kdy požádal věřící, aby se za něj přimlouvali u Boha. Stejnou prosbu zaslal také twitterovou zprávou ke svým věrným do Buenos Aires. Modlitba je pro něj dobrovolný skutek jako akt svobody. Nachází v ní podobné ticho, smlouvání

s Bohem, stejně jak to dělal Mojžíš. V modlitbě nemá nikdy navrch naše vůle ani vůle boží, ale vůle obou. Modlitba je směsí odvahy, pokory a lásky. Pokud by se z ní vytratila láska, síla a naděje, stala by se obyčejným liturgickým úkonem. Vrcholem papežových myšlenek o modlitbě jsou věty o přetvářce. „Duchovní přetvářka je v mnoha lidech, kteří se schovávají za církev a nežijí životem spravedlivých, k němuž Bůh vyzývá. A také neprojevují lítost. Tomu obyčejně říkáme, že vedou

¹⁰ GAETA,S., Život a výzvy,s.24.

¹¹ GAETA,S., Život a výzvy,s.50.

¹² ESCOBAR,M., Papež František,s.156.

dvojí život.“^[13] To nejhorší, co se může duchovnímu stát, je žít dvojitým životem. V tomto ohledu byl nekompromisní papež Jan Pavel II. Když došlo ke skandálu s ambroziánskou bankou, nařídil všechno zaplatit.

Papež František muž modlitby v roce 1995 navštívil akademickou obec University Spasitele v Buenos Aires. Dospěl k strhujícímu zamyšlení nad současným stavem víry. Poukazuje na mocně bující struktury modernity, jejíž trosky nazýváme „postmodernita“. Takové krize známe z minulosti. Na jedné straně bohatství a na druhé straně utrpení, hlad a bída. Zdá se, že vlády a mocní tohoto světa se budou těmto vážným konfliktům vyhýbat. Papež František se utíká k univerzitnímu prostředí, které je díky neustálému hledání moudrosti nejlepším místem pro oživování paměti. Zaměříme se na tři hlavní body. Boj proti ateismu, pokrok skrze návrat ke kořenům a jednotu proti rozdílům. Boj proti ateismu představoval transcendentní pohled na historii a život. Naše zasvěcení Bohu Otci nás proti nepřátelům posiluje rozumem a vlastní identitou. Člověk, který se chlubil svým ateismem byl neotřesený. Dnešní člověk prostřednictvím komunikace hledá znovu ztracené vědění, hledá vlastní „já“. Toto hledání duchovna vidíme jako znamení Božího Ducha. Až do doby, kdy si uvědomíme vlastní „já“, objevíme božskou podstatu, začneme žít v souladu s vesmírem a přírodou. Na straně druhé existují zástupy fanatiků, kteří uctívají různé bohy a tak roste teismus. Teismus, který často využívá křesťanské prvky s cílem křesťanskou víru rozložit. Teismus připomíná prvotní církve, s Bohem jako Ježíšem Kristem, který přišel do světa, kde lidé bojovali za své božství, avšak v sekularizovaném světě. Proto my, stejně jako první křesťané musíme hlásat, že pravda vycházející z Kristovy lásky k jeho církvi je skutečně hodna víry. Nový ateismus je zmatením bohů a lidí, kde žádné slovo nedává důvěru. Pro nás je dnes jedinou správnou cestou svátost, víra v Kristovo evangelium, které se nepředává rozumem, ale životem samým, jenž je zrcadlem Božího slova. Naše požadavky hledané pravdy vychází z mystické křesťanské skutečnosti, které vyplývají ze skutečných setkání s Kristem. Musíme hledat taková společenství, která vyzývají k životu v Dobru. Je to tiché rozjímání a skromnost, které nás léčí z nemoci odcizení a povrchnosti. „Podobně je tomu v životě lidu Boha věrného, toho, který chválí Ježíše Krista ukřižovaného, a který káže o jeho

¹³ ESCOBAR,M., Papež František,s.158.

zmrtvýchvstání v naději,

v drobných radostech. Lidu, který chceme v naší Chartě principu následovat.“^[14] To, že člověk na ulici potkává lidi trpící nedostatkem peněz, utápějící se v alkoholu a drogách, děti bloudící a opuštěné, hladovějící, přeplněné nemocnice, v tu chvíli není pochyb, že „Bůh je zde a Ježíš nás ze svého kříže vyzývá, abychom každý den překonávali sami sebe.“^[15] V protikladu teismu, který toto vše popírá je Antikrist. Před dvaceti lety byl Bůh popírán, ale nyní je zesměšňován. Dnešní boj proti ateismu se nazývá bojem proti teismu.

Tak jak před lety platí i dnes výrok spisovatele Josepha Malegue: „Kristus mi není neznámý, je-li Bohem; cizí je mi Bůh, není-li Kristem.“ Na základě tohoto výroku o Bohu v těle Kristově vidíme smysl univerzitního vzdělání. „Trpíme-li, nevytváříme si božstva, ani se nepovažujeme za všemocné; utrpení nás navíc vede k tomu, abychom - díky vlastní schopnosti tvořit a rozvíjet se - začali věřit a šířit radost ze Vzkříšení, z nového života.“^[16] Zatímco Františkův předchůdce Benedikt XVI. proslul jako jeden z největších katolických teologů 20. století a jeho díla jsou publikována po celém světě, papež František svým rychlým nečekaným zvolením nemá svá díla ještě všechna publikována. S papežovou, zdánlivě tichou, osobností se setkáme s jeho publikacemi postupně. V současné době jsou k dispozici encykliky, knihy, různé projevy, rozhovory, promluvy, kázání, homilie v níž vystupuje papež jako velmi úspěšný teolog.

Když v roce 2012 schválila Argentinská vláda legalizaci homosexuálního sňatku, stal se mons. Bergoglio hlavním odpůrcem tohoto rozhodnutí i za cenu velkého sporu s představitelkou politické moci Cristinou Kirchnerovou. Za záchranu rodiny požádal o podporu společenství své diecéze o přímluvnou modlitbu.

„Drahé sestry, píšou několik řádek každé z vás, do všech čtyř klášterů Buenos Aires. V následujících týdnech bude muset argentinský lid čelit situaci, jejíž výsledek může vážně ohrozit tradiční model rodiny.“^[17] Jedná se o zákon umožňující sňatek lidí stejného pohlaví. Jde o identitu a přežití rodiny - otce, matky a dětí. Jde o absolutní zavržení Božího zákona, který je zapsán v našich srdcích. Vidíme zde

¹⁴ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.80.

¹⁵ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.81.

¹⁶ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.81,82.

¹⁷ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.83.

touhu ďábla skrz nějž vstoupil na svět hřích. Ďábel, který se snaží zničit obraz Boží, muže a ženu, kterým Bůh přikázal, aby rostli, množili se a naplnili zemi. Papež prosí o pomoc Ducha Svatého, který jediný může vnést do problému světlo pravdy. Obrací se na senátory, aby rozhodovali podle zákonů přírody a podle zákona Božího. Papež prosí svatou rodinu Josefa, Marii a Božího syna, aby ochránili rodinu. „Tato válka není vaše, je to válka Boží. Necht' nám přijdou na pomoc, ať nás chrání a stojí nám v této Boží válce po boku. Děkuji vám za vše, co v tomto boji za vlast děláte. A také vás prosím, aby jste se za mne modlili. Ježíš vám žehnej a Panna Maria vás ochraňuj.“^[18]

První promluva papeže Františka z balkonu Svatého Petra uchvátila všechny lid. Zapůsobila svou jednoduchostí a prostotou. Nejprve poděkoval svému předchůdci Benediktu XVI. a prosil Boha, aby mu žehnal a Panna Maria, aby ho chránila. Dále prosím, aby se všichni modlili jeden za druhého a za celý svět. Pak všechny požádal, aby se za něj pomodlili, aby mu Bůh požehnal. Nakonec všem sdělil, že následující den se půjde pomodlit k Svaté Panně, aby ochraňovala Řím.

V dalších třech čteních papež František poukazuje na společný bod, kterým je pohyb. První čtení je putování, druhé čtení je to budování církve a ve třetím, v evangeliu, vyznávání. Putovat, budovat, vyznávat. Bůh řekl Abrahámovi „Kráčej v mé přítomnosti a budeš bez úhony“. Celý náš život je putování. Musíme se snažit žít bezúhonný život v přítomnosti Pána Další pohyb našeho života je budování církve na základním kameni, kterým je Bůh. Třetím pohybem je vyznávání, můžeme putovat, budovat, ale pokud nebudeme vyznávat Ježíše Krista, nikam nedojdeme. Je to jako bychom stavěli na pláži domeček z písku. Přesto, že někdy putujeme, budujeme, vyznáváme, dojde občas k otřesům, k pohybu, který nás stahuje zpět. Když putujeme, budujeme, vyznáváme bez kříže, nejsme učedníky Páně. Proto bych si přál „putovat v přítomnosti Pána, s jeho křížem; budovat církev na krvi Pána, která byla prolita na kříži; a konečně vyznávat jedinou slávu: slávu Krista Ukřižovaného. Tak bude církev kráčet vpřed.“^[19]

¹⁸ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.85.

¹⁹ COOL, M., František Papež z Nového světa, s.88.

Promluva papeže Františka v Klementinském sále apoštolského paláce v Římě. „Nepodléhejme pesimismu“. O démonu lze hovořit různě, lze nahnat někomu strach, nebo ním manipulovat s jeho podvědomím a nebo soudit bližní. Papež František hovoří o důležitosti období konkláve. Hovoří o věřících, jak všichni pocítovali lásku a solidaritu církve. Děkuje bratřím kardinálům za spolupráci, kterou odvedli v době, kdy byl Svatý stolec prázdný. S láskou a vděčností myslí na svého předchůdce Benedikta XVI., který během osmiletého působení pontifikátu obohatil a posílil církev svým moudrým a pokorným výkladem víry s pohledem na Ježíše Krista vzkříšeného, přítomného a živého v eucharistii. Drazí bratři kardinálové, ve společné zodpovědnosti a s láskou ke Kristu se rozvíjí vzájemné poznání a otevření se druhým. S pomocí vaší lásky můžeme sloužit evangeliu a pomáhat církvi být stále více v Kristu a s Kristem. Rok víry nás vyzývá, abychom plnili letité poslání -vést lid k poznání Ježíše Krista, který každému, kdo ho ve svém životě přijme odplácí radostí a milostí. Tento odkaz nám nesčetněkrát připomněl papež Benedikt XVI. ve svých kázáních. Kristus je jediným spasitelem každého člověka, to platí dnes stejně jako v dobách raného křesťanství.

Víra je revoluční. Papež František 25. 7. 2013 v Rio de Janeiru, homilie při uvítacím ceremonálu. „Podej víru“ oslovuje papež František mladé na Světovém dni mládeže, co to znamená? Podat - něco přinést, když se připravuje jídlo a něco chybí - sůl olej... „Podej víru“- do života dostaneme novou příchuť, která nám určí určitý směr. „Podej naději“- každý den bude osvícen, podej lásku a každý den bude radostný. Kdo nám to může všechno dát? Ježíš ten, který nás přivádí k Bohu. „Podej Krista“ a dostaneš křídla naděje, aby ses mohl s radostí vydat budoucí cestou. Podej Krista a tvůj život bude naplněn jeho láskou, bude plodným životem. Všichni totiž toužíme mít plodný život, život, který rozeznává životy druhých”.^[20] Dnes si každý pokládá otázku. V koho vkládám důvěru? Sám v sebe, majetek, peníze, moc, chvilkové opojení, iluzi štěstí. Nakonec se stáváme majetkem my. Stáváme se být zahlceni, nikoliv nasyceni. Mládež by měla být silná svojí vírou, nikoliv zacpaná nepodstatnými věcmi. „Podej Krista“, důvěřuj mu a nebudeš nikdy zklamán. Víra v Boha nám dává jistotu, sílu a naději. Je-li v nás Bůh, je v nás láska, radost a naděje a náš život se stává plodným. Bůh nás přijímá takové, jací jsme, čeká nás

²⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.59.

v eucharistii. Ve své lásce nám dovede odpouštět. Prosme také pannu Marii, aby nás naučila milovat Ježíše.

Bůh nás povolal jménem a příjmením, obrací se Papež František k biskupům, kněžím, řeholníkům a seminaristům. „Jásejte Bohu, všechny země.“ (Ži 66). Sešli jsme se tady, abychom všichni lidé chválili Boha. Papež František se zabývá třemi body kněžského a řeholního povolání. Jsme povoláni Bohem, máme šířit evangelium a kulturu setkávání. Povolání Bohem - nikdo z nás nesmí zapomenout, že Ježíš říká: „Ne vy jste si vyvolili mě, ale já jsem vyvolil vás“.(Jan 15,16) Proto musíme všichni prosit Pannu Marii o její milost, abychom nezapomínali. „Jsme Bohem povoláni k tomu, abychom zůstali s Ježíšem“ (srov.Mk 3,14) Šířit život v Kristu jen naše povolání. „Určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek, aby byl trvalý.“(Jan 15,16) Zůstat s Kristem, znamená setkání s druhými. Nejlépe vystihla slova blahoslavená Matka Tereza z Kalkaty: Musíme být velmi hrdí na své povolání, které nám dává příležitost sloužit Kristu v chudých. Hledat Krista a sloužit mu k tomu je třeba jít do slumů a do chudinských čtvrtí. Musíme jít k tamním lidem se stejnou radostí, s jakou kněz kráčí k oltáři.“^[21]

Církev, jejímž hlavním úkolem je prostřednictvím bible vyprávět příběh o muži, který je zároveň člověk i Bůh, který se rodí v chlévě a umírá na kříži. Církev, která je svatá i hříšná, stará i nová, kterou provází různé skandály, ale i taková, která chce ukázat radikální novost. Ve středověku nám i takovou církev předvedl Svatý František z Assisi. Později nám ve světle novověku ukázal církev svatý Ignác z Loyoly a ještě později papež Jan XXIII. Podaří se ukázat dnešnímu světu něco obdobného papeži Františkovi? Papež František v sobě spojuje spiritualitu Ignáce Loyola a svatého Františka a svým humorem, skromností papeže Jana XXIII., který překvapil svět svoláním posledního koncilu. Odpovědí na dnešní hříchy je prostota, chudoba a odvaha otevřít novou církev bez její zátěže a minulosti. To nám připomíná František „papež z druhého konce světa“ prostřednictvím slov kardinála Newmana - „Projevem věčnosti tradici je odvaha ke změně, neboť tradice je pohyb. „Člověk zůstává bez víry, když stejně jako tradicionalisté nebo fundamentalisté lpí na slovech. Věčnost je vždy změnou, klíčením, růstem. Pán

²¹ MOTHER Instructions,I.,s.80.

způsobuje změnu v tom, který je mu věrný.“^[22] Papež František si dal jako hlavní cíl, postavit Krista do středu katolické církve. Je prvním papežem 21. století, jehož moc spočívá ve službě chudým. „Nebuďte moudří, nežijeme jen sami pro sebe, žijeme ve společenství, jak nás napomíná Apoštol (Ř 12,6). „Nebudeme-li se vyznávat Ježíši Kristu staneme se jakousi milosrdnou nevládní organizací a nikoliv nevěstou našeho Pána“^[23]. Papež František je jediný papež, který pracuje s mobilními sítěmi. Každý den rozesílá zprávy v mnoha světových jazycích prostřednictvím twitteru. Využívá všech dostupných komunikačních prostředků. Takový je papež František kněz a arcibiskup Buenos Aires, primas Argentiny a kardinál vysvěcený papežem Janem Pavlem II. Papež chudých - papež z druhého konce světa.

²² BIALLOWONS,S., František papež z druhého konce světa,s.5.

²³ ESCOBAR,M., Papež František muž modlitby 159.

3. TÉMATICKÉ OKRUHY ENCYKLIK

3.1. Milosrdenství

Papež František ve svých encyklikách píše o misijní proměně církve. Církev je společenstvím učedníků-misionářů, kteří vycházejí do ulic, na křižovatky cest a zvou vyloučené. Nabízí milosrdenství „Prožívá neuhastitelnou touhu nabízet milosrdenství, které je plodem vlastní zkušenosti nekonečného Otcova milosrdenství a jeho moci.“^[24] Zdůrazňuje a nabízí, abychom si dali odvahu a svými skutky a projevy vstupovali do každodenního života s pokorou. Evangelizace doprovází lidstvo na cestě, která nebývá lehká, bývá obtížná a zdoluhavá, ale také trpělivá. Dovede najít způsob, jak najít svědectví o Ježíši Kristu. Snaží se, aby každé slovo bylo přijato a s důrazem na svou moc. Evangelizace slaví každé své sebemenší vítězství, které šíří dobro. Prostřednictvím liturgie církev evangelizuje i sebe sama. Každá církev je povolána k misijní konverzi. Radost církve, že zvěstuje Ježíše Krista se vyjadřuje tím, že hlásá zvěsti všude na potřebných místech, na periferiích i v nových sociálně-kulturních oblastech. Misijní cesty ve svých společenstvích musí podporovat Biskup „Proto je někdy vpředu, aby ukazoval cestu a povzbuzoval naději lidu, jindy je svou prostou a milosrdnou blízkostí prostě uprostřed všech a v určitých okolnostech bude muset kráčet za lidem jednat proto, pomohl těm, kteří zaostali, a také proto, že samotné stádo má schopnost rozpoznávat nové cesty.“^[25] Poselství, které hlásáme dnes v současném světě hrozí nebezpečí, že dnešní komunikací se vytratí jeho pravý smysl, krása a přitažlivost. Proto druhý vatikánský koncil prohlásil, že „existuje řád neboli „hierarchie“ pravd katolického učení, vzhledem k jejich různé spojitosti se základem křesťanské víry.“ To platí jak pro věroučná dogmata, tak i pro celek nauky církve, včetně morálního učení.“^[26] Svatý Tomáš Akvinský říká, že v církvi existuje určitá hierarchie ve skutcích a ctnostech, má na mysli mravní poselství. Skutky, především skutky lásky, jsou nejdokonalejším projevem vnitřní milosti Ducha. „Hlavním prvkem nového zákona je milost Ducha svatého projevující se vírou, která

²⁴ Evangelium Gaudium, Radost evangelia, s.21.

²⁵ Evangelium Gaudium, Radost evangelia, s.27.

²⁶ Evangelium Gaudium, Radost evangelia, s.29.

prokazuje lásku.“^{[27} Proto milosrdenství je největší skutek ze všech ctností. „Milosrdenství je v sobě samém největší z ctností, obdarovává totiž druhé a především ulevuje bídě druhých. Je to úkol především toho, kdo je nadřazený, a proto se tvrdí, že Bůh prokazuje milosrdenství a zejména tak projevuje svou všemohoucnost.“^{[28} Evangelium nás vede k tomu, že především budeme usilovat o dobro všech. Pokud se tomu tak nestane hrozí církvi nebezpečí, že se zhroutí, jak domeček z karet. Tím přestane být evangelium evangeliem, bude to jen několik morálních příkazů vycházejících z určitých ideologických rozhodnutí. Potom hrozí, že poselství ztratí svoji identitu. Na druhé straně církev dochází k poznání, že některé projevy evangelia jsou zastaralé a projevy působí neadekvátně. Přesto, že jsou krásné neposkytují již svoji službu. Papež František nás nabádá, abychom neměli strach je přepracovat do nové podoby, aby tak získali novou životodárnou sílu. Již Svatý Tomáš Akvinský zdůrazňoval, že předpisů, které Kristus zanechal, nebylo mnoho. Avšak na předpisy, které církev později předala je třeba pohlížet

s umírněností, jak říká Svatý Augustin. „Aby život věřících nebyl obtížen“ a naše náboženství se nestalo otroctvím, neboť „Boží milosrdenství chce, aby bylo svobodné“^{[29} Nesmíme však, jak věřící, tak pastýři, kteří se otvíráme Bohu, zapomínat na to, co je obsaženo v Katechismu katolické církve. Proto evangelium musí být doprovázeno milosrdenstvím a trpělivostí a zpovědnice se nesmí stávat mučírny, ale milosrdenstvím Pána. Evangelium usiluje vždy o sdělení pravdy. Evangelium se nikdy neuzavírá do vlastního bezpečí, vystavuje se i riziku. Evangelizace svým působením pracuje jako nástroj Boží milosti. Spása, kterou nám Bůh nabízí je vlastně jeho milosrdenstvím. Boží milost působí nepřetržitě. Ve svých synodních pracech se velmi dobře vyjádřil Benedikt XVI. „Je důležité vždycky vědět, že první slovo, iniciativa, opravdová aktivita pocházející od Boha a jediné zapojením se do této božské iniciativy, jediné vyprošováním si této božské iniciativy, můžeme se také my - spolu s ním a v něm stát evangelizátory.“^{[30} Církev

²⁷ Summa Theologia, I.-II.;q.108,1),s.30.

²⁸ Summa Theologia, II.-III.;q.30,4.

²⁹ Evangelium Gaudium, Radost evangelia.

³⁰ BENEDIKT XVI., Meditace během první všeobecné kongregace XIII.generálního zasedání biskupského synodu 8.10.2012, Evangelium Gaudium, s.74.

Boží, lid. To znamená, že církev má zvěstovat Boží spásu, odvahu a novou sílu. Musí rozdávat milosrdenství, kde všichni budou mít pocit, že jsou milováni, že je jim odpuštěno

a jsou povzbuzováni k dobrému životu evangelia. „Lid neustále evangelizuje sám sebe.“³¹ Krásným úkolem evangelia je také hlásání křesťanské identity, kdy Otec jako malé děti nás přivinul a jako marnotratní a zároveň v Marii vyvolení synové jsme toužili po dalším objetí milosrdného Otce. K evangelizační činnosti obou církvé patří také „kerygma.“ To je prvotní hlásání. Kerygma je trojiční. Je to oheň Ducha, který se vydává v podobě jazyků vede k víře o Ježíše Krista, který nám sděluje svou smrtí a zmrtvýchvstání nekonečného milosrdenství Otce. Jako první zvěst vždy zaznívají tato slova: „Ježíš Kristus tě miluje, dal svůj život, aby tě spatřil, a nyní je denně živý po tvém boku, aby tě osvěcoval, posiloval a osvobozoval.“³² O této zvěsti se říká, že je prvotní, neznamená to, že stojí na začátku, ale je principiální, tzn., že ve všech momentech katecheze se jí má znovu naslouchat a hlásat různými způsoby. Evangelizovat znamená zpřítomňovat ve světě Boží království, píše papež František ve své encyklice Evangelii Gaudium Radost evangelia. Boží poselství někdy mechanicky opakujeme, aniž bychom si uvědomili, jeho reálný dopad do života našeho společenství. Nebezpečně můžeme ztratit smysl pro krásu a nadšení prožívaného evangelia, bratrství a spravedlnosti. „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec! Nesuďte a nebudete souzeni, nezavrhujte a nebudete zavrženi. Odpuštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a dostanete...Neboť jakou mírou naměříte, takovou se naměří zase vám.“ (Lk 6,36-38) Tento text je pravou výpovědí toho, že člověk vychází sám ze sebe vstříc druhému. A to je charitativní služba, z níž pramení účinná láska k bližnímu. „Jděte a hlásejte: „Přiblížilo se nebeské království“ (Mt 10,7) Samotnou podstatou Ježíšova evangelia je milosrdenství. „Evangelium prohlašuje, Blahoslavené milosrdná, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7) Ježíš nám ukázal svými skutky jasnou cestu k druhým potřebným. Naučil nás, že milosrdenství je prvním krůčkem k nebi „Blahoslavení, vy chudí, neboť vaše je Boží

³¹ PUEBLA,450, Evangelium Gaudium,.s.81.

³² Srov.Propositio,s.9 Evangelium Gaudium,s.104.

království“ (Lk 6,20) Měl jsem hlad a dali jste mi najíst.“^[33] Bůh, zde prokazuje své velké milosrdenství.

Další encyklika papeže Františka je Encyklika *Lumen fidei*, kde nám nabízí upevnění křesťanské víry a povzbuzují nás k životu podle evangelia. Světlo víry, tak je označena tradice církve, již přinesl Ježíš, který o sobě v Janově evangeliu říká: „Já jsem přišel na svět jako světlo, aby žádný, kdo věří ve mne, nezůstal v temnotě (Jan 12,46) a svatý Pavel se vyjadřuje podobně: „Bůh, který řekl: „Ať ze tmy zazáří světlo!, zazářil v našem srdci.“ (2 Kor 4,6) To světlo se stalo jakýmsi světlem iluzorním, neboť sloužilo starověkým civilizacím a bránilo člověku vykročit k novému poznání. A tak víra se stala pouhou iluzí a dokonce byla spojována s temnotou. Víra začala být chápána jako skok do prázdna, kde bylo nedostatek světla. Světlo bylo třeba znovu objevit. Světlo víry má však svoji jedinečnost. Dovede osvěcovat celou lidskou existenci. Víra musí přicházet od Boha, je jako nadpřirozený dar, je jako světlo, které dostáváme na cestu, na naše putování časem. Je to jednak světlo z minulosti, ale protože Kristus vstal z mrtvých je víra současně světlem budoucnosti. Chápeme tedy, že víra nepřebývá v temnotě, ale naopak je světlem v našich temnotách. Ježíš před svým umučením ujišťoval Petra: „Já jsem za tebe prosil, aby tvoje víra nezanikla.“ (Lk 22,32) Na základě tohoto ujištění vyhlásil papež Benedikt XVI. ROK víry. Rok víry začal v den padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu. Církev nikdy nepokládala vyznání víry za samozřejmost, ale viděla, že tento Boží dar musí být stále posilován. Víra jako dar Boží je nadpřirozená ctnost, která nás směřuje k plnému společenství s Bohem. Jestliže chceme pochopit víru, musíme se podívat na její vývoj do Starého zákona k otci víry Abrahámovi. Abrahám, který Boha nevidí, ale slyší jeho hlas. Abrahám je povolán, aby vyšel z vlastní země, je vyzván k novému životu. „Víra v Boha odhaluje Abrahámovi nejhlubší kořeny jeho bytí umožňuje mu rozpoznat zdroj dobroty, která je u počátku všech věcí, a potvrzuje, že jeho život nemá původ v nicotě nebo nahotě, nýbrž v osobním povolání a lásce. Tajemný Bůh, který ho povolal, není cizí Bůh, nýbrž ten, z kterého vše pochází a který všechno udržuje. Velká zkouška Abrahamovy víry, obět jeho syna Izáka, ukazuje, nakolik je tato prvotní láska silná, má moc zaručit

³³ Srov. Mt 25,35 n.

život i po smrti.“³⁴ Křesťanská víra je vírou ve vtělení Slova, vzkříšení těla. Je vírou v Boha. Je to víra v Božího Syna, jenž se stal člověkem Ježíšem Nazaretským. Víra není soukromá záležitost, rodí se z naslouchání a k tomu, aby se stala zvěstí. Neboť „jak v něj mohu věřit, když o něm ještě neslyšeli? Jak o něm mohou uslyšet bez hlasatele?“ (Řím 10,14) Víra, která začíná přijetím daru, Lásky působí na křesťana přitahováním Lásky ke Kristu. Víra přetváří celou lidskou osobu, když se člověk otevírá lásce. Když přijmeme Boží lásku vnitřně nám dává pohledět na skutečnost novými očima. Láska potřebuje pravdu. Jedině láska založená na pravdě se stává světlem v plném životu. Láska bez pravdy nemůže dávat život a nést plody. Proto láska potřebuje pravdu a pravda potřebuje lásku.

Pro zachování a předávání paměti církve je zapotřebí modlitba, Otče náš. Každý křesťan se učí znát Boha a přiblížit se mu. Víra je jako cesta, putování. Ve světle víry a v odevzdání Bohu otevírá Desatero svou pravdu, jež je obsaženo ve slovech deseti přikázání. „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země“ (Ex 20,2). Desatero není žádný seznam zákazů a příkazů, ale je to soubor pokynů, které umožňují vstoupit do rozhovorů s Bohem, v němž se necháme obejmout jeho milosrdenstvím, abychom sami prokazovali milosrdenství. Víra tak vyznává Boží lásku od níž všechno pochází, ale nechává se láskou vnést do společenství s Bohem. Desatero je cestou vděčnosti a odpovědi lásky. Víra je jedna proto, že Bůh je poznáván a vyznáván v jednotě. Víra je také jedna proto, že se obrací k jedinému Pánu, k Ježíšovu životu. Víra je jedna, protože ji sdílí celá církev, jež je jedno tělo a jeden Duch. Protože je víra jedna musí být vyznávána v čistotě a neporušenosti. Katolická víra osvětluje celý vesmír a celé dějiny. Pán udělil církvi dar apoštolské poslušnosti. To znamená, že kontinuita paměti církve lze čerpat z čistého pramene, z něhož víra pochází. Protože je založena na živých osobách, odpovídá živé víře.

Víra se rodí ze setkání s prvotní Boží láskou. Tak ve Starém zákoně najdeme stavitele Noe, jemuž se podařilo zachránit svoji rodinu v arše. (srov. Žid 11,7), potom Abrahám, který bydlel ve stanu, protože čekal na město s pevnými základy (srov. Žid 11,8-10). Tato víra ukazuje na pevnost svazků mezi lidmi, neboť se rodí z lásky Boží. Víra se rodí ze setkání s prvotní Boží láskou, kde se projevuje smysl a добрta

³⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Lumen fidei*, s. 13.

našeho života. List židům při líčení Abrahamovy cesty k budoucímu městu zmírňuje požehnání, které přechází z rodičů na děti (srov. Žid 11,20-21). Víra dává pochopit plození potomků, dává poznat tvořivou lásku, která svěřuje tajemství nového člověka. Na základě věrnosti k Bohu se stala Sára matkou. Víra v rodině se stává světlem pro všechny společenské vztahy. Jako zkušenost Božího otcovství a milosrdenství se pak šíří ve svém bratrském putování. Později se však zjistilo, že pokud bratrství se nevztahuje ke společnému Otci, nemůže přetrvat, vrátit se k počátku dějinného bratrství. V průběhu dějin se zjišťuje, že Bůh chce dát všem lidem požehnání, aby všichni byli jedno. Tato láska Otce se nám sděluje v Ježíši skrze přítomnost bratra. Víra nás tedy učí, že v každém člověku je mi dáno požehnání a že Světlo Boží tváře mě osvětluje skrze tvář bratra.

V závěru encykliky Lumen Fidei nás papež František upozorňuje na to, abychom si vážili přírody, příbytku a abychom o ně pečovali, protože nám je Bůh svěřil. Pomáhá nám najít způsoby jak o ně pečovat ne ve svůj prospěch a zisk, ale uznávat je jako dar Boží. Víra nám také dává možnost odpuštění, když uznáme dobro nad zlem. To však vyžaduje čas, úsilí a trpělivost a odhodlání. Vytrácí se víra - pokud bychom víru v Boha z měst odstranili, oslabila by se naše vzájemná důvěra a pak by nás sjednocoval jen strach a naše stabilita by byla ohrožena. List Židům praví: „ Bůh se za ně nestydí a nazývá se jejich Bohem a připravil jim město (Žid 11,16). Víra osvětluje život ve společnosti . Má tvůrčí světlo pro každý nový okamžik dějin, protože všechny události vztahuje k počátku a cíli všeho v Otci, jenž nás miluje“.³⁵ Dokonalou ikonou víry je Panna Maria. Zde je splněn aspekt, že věřící je do svého vyznání víry zcela zapojen. Marie je skrze svůj vztah k Ježíši plně zapojena v to, co věříme. Jádrem víry je vyznání Ježíše, Božího Syna, narozeného ze ženy, jenž nás skrze dar Ducha Svatého uvádí do adoptivního synovství (srov Gal 4,4-6) K Marii, Matce církve a Matce naší víry se obraťme v modlitbě.

„Pomáhej, Matko, naší víře!

Otevři náš sluch Slovu, ať poznáváme boží hlas a rozpoznáváme jeho volání

Probud' v nás touhu sledovat jeho kroky, ať „vyjdeme ze své země “

a přijmeme jeho zaslíbení.

³⁵ PAPEŽ, F., Lumen fidei, s.54.

*Pomáhej nám, ať se jeho láskou necháváme dotýkat, abychom se ho směli
dotknout ve víře.*

*Pomáhej nám, ať se mu zcela svěříme, ať věříme v jeho lásku, Především
v okamžicích soužení a kříže, v nichž je naší víře dáno růst a uzrávat.*

Zasévej do naší víry radost Zmrtvýchvstalého.

Připomínej nám, že kdo věří, není nikdy sám.

Uč nás dívat se Ježíšovýmá očima, ať je světlem na naší cestě.

Ať v nás toto světlo víry stále roste, až nastane onen den,

který nezná západu, Ježíš Kristus, tvůj Syn a náš Pán! “³⁶

„Chceš-li hladovému pomoci, nedávej mu rybu, ale dej mu udici“.³⁷

Hledání odpovědí z různých skupin lidí. Papež František požaduje změny v přístupu církve.. Spása, která je nejvyšším zákonem pastorače je završením božsko-lidského jednání. Vede člověka k rozhodování proč ano a proč ne. Papež František velmi dobře zná být kontemplativní v akci, to je najít řešení mezi božským a lidským, kde mystika je více než sociologická fakta. Otázkou rodiny dnešní doby se zabýval již Pavel VI., Jan Pavel I., Jan Pavel II., Benedikt XVI. Všichni se pohybovali v sociální realitě chudoby, vyloučení, struktur hříchu a lidské nespravedlnosti. Zorný úhel papeže Františka je však zcela jiný, i když není v rozporu s předcházejícími papeži. Tvrdý návrat k evangeliu není pro něj teologií osvobození. Tu poznal v různých podobách v Jižní Americe. Hledá propojení křesťanského angažmá s evangelijním zvěstováním, které obsahuje nutnost obrácení v síle Božího slova („obratte se a žijte podle evangelia“). Papež František ví, že křesťanství se nenaplnuje tím, že vyjde všem očekávaným požadavkům, hledá spojení mezi živými lidmi na ulicích. pokřtí dítě svobodné matce. Pokřtí dceru páru, kteří uzavřeli pouze civilní sňatek, nebo sezdal páry s bouřlivým životopisem. Není to papež, který překvapuje, ale překvapující je vždy způsob Božího vedení Duchem Svatým. Pohled papeže Františka pro rodinu dneška je jinde než, kde je hledají tradicionalistická hnutí. Hledá misionáře pro obrácení světa. Co zamýšlí, vyjádřil v homilii při mši spojené s udělováním svátosti manželství v bazilice sv.

³⁶ PAPEŽ, F., Lumen fidei, s. 58.

³⁷ AMBROS, P., Evangelium pro rodinu dnešní doby, s. 5.

Petra. V první části hovořil o putování lidu na poušti. V další části hovořil o manželských párech, které omrzelo být na cestě. Všem se život občas zdá být nudným. Bible říká - během zbloudění se objevují jedovatí hadi. Uštknutím vzniká smrt. Lidé prosí Mojžíše, aby poprosil Boha a vyprosil odstranění hada. Mojžíš prosí Pána a ten mu vyhověl. Pohled na měděného hada, kterého vztyčil na kůlu všechny uzdravil. Co to znamená? Buh skrze měděného hada, vyrobeného Mojžíšem, uděluje svoji sílu, kterou je Jeho milosrdenství, které je silnější než hadův jed. „Kdo důvěruje ukřižovanému Ježíši, dostává se mu Božího milosrdenství, které uzdravuje ze smrtelného jedu hříchu“.[³⁸Protilek nabízí Bůh i těm manželům, které omrzela cesta a propadli nevěrnosti, regresi, opuštěnosti „Také jim Bůh Otec dává svého Syna, Ježíše, „nikoli, aby je odsoudil, ale spasil: budou-li Mu důvěřovat, uzdraví je milosrdnou láskou, která pryští z Jeho kříže, silou milosti, která ohrožuje a vrací na cestu manželského a rodinného života“.[³⁹ Křesťanský sňatek je obrazem snoubenectví Krista a církve.

„Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství.“[⁴⁰Pod slovem milosrdenství si můžeme představit dvě možnosti: dávat a pomáhat, sloužit druhým. Další význam je odpuštění a chápání. Matouš to shrnuje ve zlatém pravidle: „ Co tedy chcete, aby lidé dělali vám, to všechno i vy dělejte jim.“ (Mt 7,12). Katechismus nám říká, že tento zákon je třeba vždy užívat, zejména tehdy, když se dostaneme do situace, kdy po mravní stránce si nejsme stoprocentně jistí. Jestliže ve svém životě chceme někomu odpustit, svým výrazem se nepřibližujeme k dokonalosti Boha. Proto Lukáš ve svém evangeliu nepoužívá výrazu „buďte dokonalí“ (Mt 5,48) a používá výrazu „buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec! Nesuďte a nebudete souzeni, nezavrhujte a nebudete zavrženi. Odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a dostanete.“(Lk 6,36-38). Dále pak dodává „Jakou mírou měříte, takovou se naměří zas vám“ (Lk 6,38). Proto bychom neměli zapomenout a mít vždy na mysli, že taková míra, kterou používáme při chápání a odpuštění bude aplikovaná na naše odpuštění.

³⁸ AMBROS, P., Evangelium pro rodinu dnešní doby,s.14.

³⁹ AMBROS, P., Evangelium pro rodinu dnešní doby,s.15.

⁴⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate,čl.80.

Svatost je - dívat se a jednat milosrdně. Ježíš neříká „blessed be you, who plan to persecute me, rather than calling you blessed because you persecute me and do this to me“ (Mt 18,22) Všem lidem, jež tvoří velký zástup, Bůh odpouští. Na všechny se dívá božským soucitem. Proto i my, pokud se v tichosti zamyslíme, můžeme slyšet hlas: „ Neměl bys i ty smlouvat nad svým druhem, jako jsem se smiloval já nad tebou?“(Mt 18,33)

O bohoslužbě bychom si mohli myslet, že ní a modlitbou oslavujeme Boha. Je pravda, že primát patří Bohu, avšak nesmíme zapomenout, co dobrého jsme udělali druhým. V tom spočívá odevzdanost Božího daru bratřím. Nejlepším způsobem jak zjistit, že naše modlitba je autentická je pozorování do jaké míry se náš život proměňuje ve světle milosrdenství. Milosrdenství není jen Otcovo jednání, ale je to i hodnocení, kdo jsou jeho pravé děti. Milosrdenství nevyklučuje spravedlnost a pravdu, ale především milosrdenství je plnosti spravedlnosti a největším projevem Boží pravdy. „Je klíčem k nebi.“^[41]

Svatý Tomáš Akvinský si kladl otázku, které naše skutky nejvíce zdůrazňují naši lásku k Bohu. Odpověď byla jednoznačná- „ spíše než bohoslužba, jsou to skutky milosrdenství vůči bližnímu“ (Summa theologiae, II-III 30,4) “: „Nekonáme bohoslužbu přinášením obětí a darů ku prospěchu Boha, nýbrž ku prospěchu svému a bližních. On totiž nepotřebuje naše oběti, ale chce, abychom je přenášeli ze své božnosti k užítku bližního. Proto je milosrdenství, které pomáhá druhému v nouzi, obětí Jemu nejmilejší, poněvadž bližnímu zjednává dobro nejvíce zblízka.“ (tamt,od 1)[⁴² Kdo chce opravdu slavit svým životem Boha, touží po svém posvěcení, musí prokázat skutky milosrdenství. Nejlépe to pochopila svatá Matka z Kalkaty: „Ano, mám mnohé lidské slabosti, spoustu lidské bídy. On se však snižuje a slouží s námi, tebou i mnou, aby navzdory našim hříchům, navzdory naší bídě a našim nedostatkům přebývala Jeho láska a soucit. On na nás závisí ve svojí lásce ke světu a v prokazování toho, jak jej miluje. Ano, staráme se příliš o sebe a nezbývá nám čas na druhé.“ [⁴³

⁴¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelium gaudium, s.197.

⁴² PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultete, s.106.

⁴³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultete, s.107.

3.2. Něha

Modlitba za naši zemi

*Všemohoucí Bože,
přítomný v celém vesmíru
i v tom nejmenším ze svých tvorů,
ty zahrnuješ svoji něhou
všechno, co existuje,
vlej nám sílu své lásky,
abychom pečovali
o život a krásu.
Zaplav nás pokojem,
abychom žili jako bratři a sestry
a nikomu neškodili.
Bože chudých, pomáhej nám
vysvobodovat opuštěné a zapomenuté této země,
kteří mají v tvých očích tak velkou hodnotu.
Uzdrav náš život,
abychom chránili svět a nedrancovali ho,
abychom rozsávali krásu a neznečištění a zkažení.
Dotkni se srdcí těch,
kdo hledají pouze výhody na úkor chudých země.
Nauč nás objevovat hodnotu každé věci,
s úžasem kontempletovat a uznávat,
že jsme na své cestě k tvému nekonečnému světlu
hluboce sjednoceni se všemi tvory.
Děkujeme ti, že jsi s námi po všechny dny.
Prosíme tě, posiluj nás*

v našem úsilí o spravedlnost, lásku a mír.^[44]

Papež František ve své encyklice LAUDATO SI nás seznamuje s teologií stvoření. První vyprávění o díle stvoření je v knize Genesis. Po stvoření muže a ženy se praví „Bůh viděl všechno, co udělal a hle - bylo to velmi dobré“ (Gn 1,31). Bible učí, že každá lidská bytost je stvořena z lásky, je učiněna k Božimu obrazu a podobě (srov.Gn 1,26). Toto tvrzení vypovídá o důstojnosti člověka, který je svým pánem, svobodně vstupuje do společenství s jinými osobami. Zvláštní je pak láska, kterou Stvořitel chová ve světě ovládaném nahodilostí. Stvořitel každému z nás může říct: „Dříve, než jsem tě utvořil v lůně, znal jsem tě“ (Jer 1,05). Byli jsme počati v Božím srdci a tudíž „každý z nás je plodem Boží myšlenky. Každý z nás je chtěn, každý je milován, každý je nezbytný“^[45] Z vyprávění o stvoření v knize Genesis vyplývá, že lidská existence se zakládá na třech vztazích, které spolu těsně souvisí. Je to vztah k Bohu, vztah k bližnímu a vztah k Zemi. Narušením těchto vztahů vzniká hřích. Harmonii mezi Stvořitelem a lidstvem jsme zničili, protože jsme nechtěli uznat, že jsme jen omezená stvoření. Z toho pak vznikl konflikt, byla přerušena harmonie člověka ve vztahu k přírodě. Svatý František z Assisi prožíval harmonii se všemi tvory a tak vrátil vše do stavu prvotní nevinnosti.

Když použijeme v židovsko-křesťanské tradici výraz „Stvoření“ znamená to více než „Příroda“, protože stvoření souvisí s Božím plánem, v němž má každý tvor svůj smysl. Výraz „Příroda“ je chápán jako něco řízeného. Stvoření může být chápáno také jako dar Otcovské lásky. „Jeho slovem vznikla nebesa“ (Žl 33,6) - tento žalm nám naznačuje, že svět vzniká z rozhodnutí, nikoli z chaosu. Základním důvodem stvoření je Boží láska: „Vždyť ty miluješ všechno, co je, a nic si neošklivíš z toho, cos udělal, neboť kdybys něco nenáviděl, nestvořil bys to“ (Mdr 11,24). Z toho plyne, že každý tvor je objektem něhy Otce, který mu přiděluje místo ve světě. Objektem jeho lásky je i ta nejvýznamnější bytost. I několik vteřin jejího života ji objímá svou něhou. „Nekonečná moc Boží nás nevede k útěku před jeho otcovskou něhou, protože v něm se snoubí cit a síla.“^[46] Můžeme tedy tvrdit, že

⁴⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, encyklika Laudato si, s. 154.

⁴⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, encyklika Laudato si, s. 43.

⁴⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, encyklika Laudato si, s. 48.

každý tvor má svůj úkol a žádný tvor není zbytečný. Všechno, jako půda, voda, hory jsou Božím pohlazením.

Modlitba křesťanů a celého stvoření.

*Chválíme tě, Otče, se všemi tvými tvory,
kteří vyšli z tvoji mocné ruky.
Jsou tvoji a plni tvé přítomnosti a něhy.
Bud' pochválen!*

*Synu Boží, Ježíši,
tebou byly stvořeny všechny věci.
Přijal jsi podobu v Mateřském lůně,
stal ses součástí této země
a díval ses na tento svět lidskýma očima.
Nyní jsi živý v každém tvorů
slávou svého vzkříšení.
Bud' pochválen!*

*Duchu Svatý, jenž svým světlem
směřuješ tento svět do Otcovy lásky
a provázíš sténání stvoření,
i ty žiješ v našich srdcích,
abys nás vedl k dobru.
Bud' pochválen !*

*Pane, Bože trojjediný,
úžasné společenství nekonečné lásky,
nauč nás o tobě rozjímat
v kráse veškerenstva,
kde všechno mluví o tobě.
Probud' naši chválu a naši vděčnost*

*za každou bytost, kterou jsi stvořil.
Daruj nám milost, abychom se cítili vnitřně spojení
se vším, co existuje.
Bože lásky, ukaž nám naše místo
na tomto světě,
kde jsme nástroji tvé lásky
vůči všem bytostem této země,
protože ani jedna z nich není tebou zapomenuta.
Osviť ty, kdo vládne mocí a penězi,
aby neupadli do hříchu lhostejnosti,
milovali obecné dobro, podporovali slabé,
a pečovali o svět, který obýváme.
Chudí i země křičí:
Pane, ujmí se nás svojí mocí a svým světlem,
chraň každý život
a připravuj mu lepší budoucnost,
aby přišlo tvoje království
spravedlnosti, pokoje, lásky a krásy.
Buď pochválen!
Amen.[⁴⁷*

Porážka z nás činí nespokojenými, znechucenými se zamračenou tváří. Každý, kdo jde do bitvy předpokládá, že vyhraje. Kdo jde do bitvy bez důvěry v její výhru, je předem ztracen.. Vždy je třeba jít do bitvy s tím, co řekl Pán svatému Pavlovi: „Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti“ (2 Kor 12,9). „Křesťanským triumfem je vždycky kříž, který je však současně praporem vítězství, jenž se nese s bojovnou něhou proti útokům zla.“^[48]

Jsou místa, která se chtějí utvářet bez Boha a ničí křesťanské kořeny. A tak plodná půda se mění v poušť. V některých zemích, kde je odpor ke křesťanství se

⁴⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.156.

⁴⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelium Gaudium, s.59.

musí lidé se svou vírou ukrýt. Naopak jsou zase místa na zemi, kde po Bohu žízní. V každém případě jsou zapotřebí lidé, kteří ukazují prostřednictvím víry cestu k zaslíbené zemi, jak říká papež František: „jsme v těchto okolnostech povolání být lidskými nádobami, které dávají druhým napít. Někdy se nádoba mění na těžký kříž, ale právě na kříži se nám probodený Pán odevzdal jako pramen živé vody. Nenechme si ukrást naději!“^[49] V dnešní moderní době můžeme sdílet „mystiku“ společného života novými nástroji lidské komunikace, umíme se setkávat s lidmi, brát je do náruče, vzájemně se podpírat, stát se součástí chaosu a současné se dát na svatou pouť. Je velmi potřebné vycházet ze sebe a připojit se k druhým. Kdybychom se uzavřeli do sebe, stali bychom se zkaženějšími a egoističtějšími. Někteří se snaží utíkat před druhým, uzavírají se do soukromí a tím popírají evangelizaci. Stejně tak někteří požadují duchovního Krista bez těla a bez kříže. Evangelium nás však žádá, abychom byli mezi sebou v kontaktu a sdíleli společně všechny bolesti i radosti. „Autentickou víru ve vtěleného Božího syna nelze oddělovat od sebedarování, od příslušnosti ke společenství, od služby, od smíření se s tělem druhých. Syn Boží nás svým vtělením vyzval k revoluci něhy.“^[50] Matkou živého evangelia je Maria. Je to ta, která dovedla přetvořit zvířecí jeskyni na Ježíšův příbytek, „Je malou služebnicí Otce, bdí, aby v našem životě nedošlo víno, má srdce proniknuté mečem, rozumí všem bolestem. Je misionářkou, která se nám přibližuje a svou mateřskou láskou otevírá lidská srdce víře. Je opravdová matka, která nás zahrnuje blízkostí Boží lásky“ Ona se nechala vést Duchem cestou víry. Dnes nám pomáhá klást poselství spásy a pomáhá učedníkům, aby se stali dobrými hlasateli evangelizace. Hlásání evangelia má mariánský styl. Při každém pohledu na Marii věříme v její sílu něhy a lásky. Na Marii vidíme, že pokora a něha nejsou ctnosti slabých, ale silných, protože ti pro svoji důležitost nepotřebují zacházet s druhými špatně. Marie také uchovává „všechno v srdci a rozvažuje o tom“ (srov.Lk 2,19). Je také modlicí se

a pracující ženou v Nazaretě, odpouští a pomáhá druhým. „Tato dynamika spravedlnosti a něhy, kontemplace a cesty k druhým je tím, co z ní činí ekleziální vzor evangelizace. Prosme ji, ať nám svou mateřskou modlitbou pomáhá, aby se

⁴⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelium Gaudium,s.60.

⁵⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelium Gaudium,s.61.

církev stávala domovem pro mnohé, matkou pro všechny národy a aby umožnila zrod nového světa.“⁵¹

Modlitba.

Panno a Matko Maria,

tys prohnuta Duchem

přijala Slovo života

v hloubi své pokorné víry,

zcela oddána Věčnému.

Pomáhej nám vyslovovat naše „ano“

v mimořádně naléhavých potřebách,

aby jimi zněla Ježíšova dobrá zvěst.

Tys, naplněna Kristovou přítomností,

přinesla radost Janu Křtiteli

a on zaplesal v lůně své matky.

Tys propukla v jásot

a opěvovala Pánovy divy.

Tys neochvějně zůstala stát pod křížem

s nezlomnou vírou

a byla jsi oděna jásavou útěchou vzkříšení,

shromáždila jsi učedníky v očekávání Ducha,

aby se zrodila evangelizující církev.

Vypros nám nyní novou horlivost vzkříšených,

abychom všem nesli evangelium života,

který přemáhá smrt.

Dej nám svatou odvahu hledat nové cesty,

aby se všem dostalo

daru krásy, která nevadne.

⁵¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelium Gaudium, s.174.

*Ty Panno naslouchání a kontemplace,
Matko lásky, Nevěsto věčné svatby,
přimlouvej se za církev, jejíž jsi nejčistější ikonou,
aby se nikdy neuzavřela a nikdy nezastavila
ve svém nadšení pro budování Království.*

*Hvězdo nové evangelizace,
pomáhej vydávat zářivé svědectví společenství,
služby, vroucí a velkodušné víry,
spravedlnosti a lásky k chudým,
aby radost evangelia
dospěla až na kraj světa
a žádná periferie nebyla beze světla.*

*Matko živého evangelia,
prameni radosti pro maličké,
oroduj za nás.
Amen. Aleluja.⁵²*

V životě Božího lidu nacházíme různé prosební modlitby k Bohu, protože víme, že prosba k Bohu, bez něhož se nemůžeme obejít, je výrazem srdce. Prosebná modlitba, nám rozjasňuje srdce. Má zvláštní hodnotu, neboť prostřednictvím ní máme v Boha důvěru a současně je modlitba také výrazem lásky k bližnímu. Modlitba jako přímluva plní funkci bratrského závazku vůči druhým. Bible říká: „To je přítel svých bratří, který se velice modlí za lid“ (2 Mak 15,14) Pokud Boha uznáváme, nemůžeme mu odeprít funkci klanění, obdiv či chvalozpěvy. Charles de Foucauld řekl: „Jakmile jsem uvěřil, že Bůh existuje, pochopil jsem, že bych měl žít pouze

⁵² PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelii gaudium, s.176.

pro Něho. “[⁵³. V životě lidu vidíme také mnoho gest čisté adorace. Naše putování ke svátosti je neustálý boj. K tomu máme své zbraně, jako víru projevující se modlitbou, rozjímání o Božím Slovu, eucharistickou adoraci, mešní bohoslužbu, skutky lásky, svátost smíření, misijní nasazení, komunitní život. Pokud na cestě nechceme propadnout zlu, musíme rozvíjet dobro, duchovní zrání a růst lásky. Upadneme-li v boji do tzv. poraženectví, prohrává celý boj už předem. „ Křesťanským triumfem je vždycky kříž, který je však současně praporem vítězství, jenž se nese s bojovnou něhou proti útokům zla .“ [⁵⁴

3.3. Ospravedlnění

Evangelizující společnost, společenství učedníků-misionářů vycházejí do ulic, na křižovatky cest. Evangelizující společenství vstupuje svými skutky do života druhých. Přijímá každý lidský život. Doprovází lidstvo na všech cestách, jakkoli obtížných. Přesto však umí slavit každé malé vítězství. Evangelizátoři, kteří jsou naplněni Duchem, jsou takoví hlasatelé evangelia, kteří se nebojí otevírat působení Ducha. Když se řekne, že to má ducha, máme na mysli něco, co má smysl, co povzbuzuje. V evangelizaci to značí soubor úkolů prožívaných jako povinnost, jako něco, co odporuje vlastním tužbám a sklonům. Evangelizátoři, kteří mají Ducha jsou takoví, kteří se modlí a pracují. Evangelizace v sobě zahrnuje také cestu dialogu. Aby církev usilovala o obecné dobro, aby byla přítomna rozvoji lidské společnosti vytyčila tři oblasti dialogu: dialog se státy, dialog s kulturami a vědami a dialog s věřícími, kteří nejsou součástí katolické církve. Ve všech případech církev mluví na základě světla, které nabízí víra. Dialog mezi vědou a vírou je součástí evangelizace. Evangelizace se snaží vědecký pokrok osvětlit vírou, aby pokrok respektoval nejvyšší hodnoty člověka ve všech fázích života. Důležitý je mezinárodní dialog, jehož postoj musí respektovat i nekřesťanská náboženství. Dialog, ve kterém se hledá sociální smír a spravedlnost vytváří nové sociální podmínky. Jejich snaha, v důsledku vzájemného naslouchání, dochází k očištění a

⁵³ Lettera a Henry de Castries, 14.8.1901.

⁵⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelii Gaudium, s.85.

obohacení. Tyto snahy se stávají projevem lásky k pravdě. Nekřesťané, kteří jsou věrni svému svědomí mohou žít ospravedlnění milosti Boží a mohou tak vyznávat velikonoční tajemství Ježíše Krista. Mohou být také pomocí Ducha Svatého vysvobození z ateismu. Respektování náboženské svobody připomněli Synodní otcové. Každý člověk si může zvolit náboženství, které považuje za pravé, a projevovat svoji víru. Budeme-li se zabývat otázkou veřejného vlivu náboženství zjistíme, že jsou různé způsoby prožívání.

V důsledku toho někteří intelektuálové nebo žurnalisté pak mluví o nedostatcích náboženství, čehož pak využívají někteří politici. Tohoto zmatku pak využívají k ospravedlnění diskriminačních opatření. V jiných případech jsou zase s pohrdáním odmítány spisy, které vznikly na základě náboženského přesvědčení. Pouze úzkoprsoost dovoluje racionalistickým vizím tyto cenné texty znevažovat. Věřící jsou v dialogu i s těmi, kteří nejsou součástí žádné náboženské tradice, ale upřímně hledají pravdu, dobro a krásu. Toto jsou spojenci soužití mezi národy při ochraně stvoření. Věřící i nevěřící mohou vést dialog v otázkách etiky, umění a vědy.

Jaké místo zaujímá politika? Je pravdou, že dnešní některé ekonomické subjekty mají větší moc než samotné státy. Nemůžeme však ospravedlnit ekonomiku bez politiky, která si neumí osvojit logiku, která by zvládala rozmary současné krize. „Logika, která neposkytuje prostor upřímné starosti a životní prostředí, je touž logikou, v níž chybí prostor pro starost a integraci těch nejzranitelnějších, protože za stávajícího privátního modelu - úspěchu - se nejeví smysluplným investovat tak, aby si neúspěšní, slabí či méně obdařeni mohli v životě razit cestu.“^[55] Potřebujeme politiku, která pracuje v širším rozměru, používá dialogu. Mnohokrát podléhá vlastní diskreditaci z důvodu korupce. Pokud neplní dobře svůj úkol, vyskytují se na území různé skupiny vydávající se za dobrodince, dochází k různé organizované kriminalitě, obchodování s lidmi, s drogami atd. Pokud politika neskončuje se zvrácenou logikou, nebudeme řešit problémy lidstva: „Strategie reálné změny vyžaduje nové promyšlení celkových procesů, neboť nestačí zabývat se povrchními ekologickými úvahami, když není kritice vystavena logika, která stojí za současnou kulturou. Zdravá politika by měla být s to přijmout tuto výzvu.“^[56]

⁵⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.124.

⁵⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.124.

Apoštol Pavel ve svých spisech popisoval život z víry. Když věřící přijme dar víry, je přetvořen v nové stvoření, dostává bytí Božího dítěte a stává se Synem v Synu. Boží dětství je dar, jenž je základem lidské existence. Věta svatého Pavla z listu Korint'ánům: „Máš něco, co bys nedostal?“ (1 Kor 4,7). Právě zde je spor svatého Pavla s farizejci. Spor tkví v otázce spásy skrze víru, nebo skrze zákon: „Svatý Pavel odmítá postoj toho, kdo se chce před Bohem ospravedlnit svým vlastním jednáním. Takový člověk sice zachovává přikázání a koná dobré skutky, do středu však klade sám sebe a neuznává, že původcem dobra je Bůh“^[57] Kdo takto jedná izoluje se od Pána i od lidí, stává se prázdným. Svatý Augustýn říká, že kdo se odloučí od Boha ztroskotá. Spása skrze víru spočívá v uznání primátu Božího daru. Svatý Pavel: „Milostí jste spaseni skrze víru. Není to vaší zásluhou, je to dar Boží.“ (Ef 2,8). Nová logika víry má svůj střed v Kristu. Víra v Krista nás chrání, protože život otevírá v lásce. Kristus nám byl dán jako dar, který v nás přebývá a dává nám světlo od počátku až do konce života.

Církev nás často učila, nejsme ospravedlněni svými skutky nebo úsilím, ale milostí Pána, který je vůdčí. Tuto myšlenku propagovali i Otcové církve ještě před svatým Augustýnem. Svatý Chrysostrom prohlásil, že „Bůh v nás otevírá pramen všech svých darů, ještě dříve, než jsme začali zápas.“ (In Rm 9,11). Svatý Bazil Veliký poukázal na to, že věřící se chlubí pouze v Bohu, protože „uznává, že postrádá pravou spravedlnost a je ospravedlněn jedině vírou v Krista.“^[58] Oranžský koncil učil, že dar Božské milosti si nemůže koupit žádná lidská bytost, ani se ho nemůže dožadovat, všechno, co by s ním mohlo souviset by byl předchozí dar. „Dokonce i touha být čistí se v nás uskutečňuje vlitím a působením Ducha Svatého.“ (DS,374). Tridentský koncil, přestože přiznal význam naší spolupráce na duchovním růstu, potvrdil ono dogma: „Prohlašuje se, že jsme ospravedlněni zdarma, protože nic, co předchází ospravedlnění, jak víra či skutky, nezasahuje samotnou milost ospravedlněn, neboť je-li milostí, pak nikoli kvůli skutkům, jinak by milost nebyla milostí.“(Řím 11,6).^[59]

⁵⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Lumen fidei*, s. 19.

⁵⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Gaudete et exsultate* čl. 52.

⁵⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Gaudete et exsultate* čl. 53

V katechismu se dovídáme, že dar milosti „přesahuje schopnost rozumu a síly lidské vůle“ (KKC,1198) a „člověk si vzhledem k Bohu v přísně právním smyslu nezaslouží nic. Mezi ním a člověkem je nezměnná nerovnost“ (KKC,2007). Přátelství Boha nás přesahuje, nemůžeme si ho koupit svými skutky, může nám být pouze darováno z Jeho lásky. Je to pozvání, abychom s radostí prožívali tento nezasloužený dar, protože: „je-li někdo ve stavu milosti, pak si milost, kterou již obdržel, nemůže zasloužit.“ (Summa Theologiae,I-II,114,5). Toto je jedno z největších církevních přesvědčení, které církev přijala. Tato pravda by měla poznamenávat celý náš život, protože čerpá z evangelia, volá nás, abychom ji přijali a proměnili v radostnou zvěst. Pokud neuznáváme, že naše přirozené schopnosti jsou darem, nebudeme moci slavit daný dar Pánova přátelství. Jestliže přijmeme s pokorou Boží dar, jsme pak schopni se nechat přetvářet „Toto je vposledku katolické učení o zásluze, jež následuje po ospravedlnění. Jde o spolupráci ospravedlněného na růstu života milosti“ (srov.KKC 2010). „Tato spolupráce však v žádném případě nečiní ze samotného ospravedlnění a přátelství s Bohem předmět lidské zásluhy.“⁶⁰ Bohu se musíme nejprve odevzdat, musíme mu nabídnout naše schopnosti, aby jeho nezasloužený dar se v nás vyvíjel a rostl: „Pro Boží milosrdenství vás, bratři, vybízím: přinášejte sami sebe v oběť živou, svatou a Bohu milou!“ (Řím 12,1). Církev nás vždycky učila, že jedině láska zprostředkovává růst v životě milosti, protože „kdybych neměl lásku, nejsem nic.“ (1 Kor 13,2) I když nám Ježíšova slova mohou znít poeticky. jdou proti tomu, co se děje ve společnosti a přestože nás toto Ježíšovo poselství přitahuje, jsme ve skutečnosti vtaženi do jiného životního světa. Blahoslavenost není jen nějaká povrchnost, můžeme ji prožívat jen když nás prostoupí Duch svatý celou silou a osvobodí nás od všech špatností.

3.4. Chudoba

„Bud' pochválen můj Pane“, zpíval svatý František z Assisi. V tomto krásném chvalozpěvu nám připomínal, že náš společný domov je též jako naše sestra, s níž sdílíme společný život, a jako milá matka, která nás přijímá do své náruče. „Ať tě

⁶⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate čl.56.

chválí můj Pane, naše sestra matka země, která nás živí a slouží nám, a rodí rozličné plody s pestrými květy a trávou“ [61 Tato sestra nás varuje před nezodpovědným zneužíváním dober, která nám dal Bůh. Mysleli jsme si, že jsme neomezenými vládci a že máme vykořisťovatelské právo. Násilí, které potkáváme, se objevuje všude, mezi lidmi, živočichy, v půdě, vodě, ovzduší. Mezi chudé, opuštěné a nejvíce týrané patří i naše země, která „trpí a sténá“ (Řím 8,22). Neuvědomujeme si, že sami jsme prach (srov.2,7) a že naše těla jsou složena z prvků této planety, která nám dává dýchat ze svého ovzduší a ve svých vodách nás občerstvuje.

Svatý Jan Pavel II. se ve své první encyklice věnoval globálnímu zhoršování životního prostředí. Poznamenal: „člověk jako by nevnímal žádný jiný význam přírodního prostředí, kromě toho, který slouží bezprostřednímu cíli využití a spotřeby“.[62 Předchůdce papeže Františka Benedikt XVI. zase opakovaně vyzýval k tomu, aby se „odstranily strukturální příčiny nefunkčnosti světové ekonomiky a opravily modely rozvoje, které zjevně nejsou schopny zaručit respektování životního prostředí.“[63 Připomněl, že se nelze zaměřit jen na jeden aspekt, protože „kniha přírody je jedna a nedělitelná.“ Zahrnuje životní prostředí, život, sexualitu, rodinu, sociální vztahy a jiné aspekty. Na tuto skutečnost upozorňují nejen papežové, ale i vědci, filozofové, teologové, sociální organizace aj. Papež František si ve své encyklice vybral jméno svatého Františka, který je patronem všech, kteří studují a pracují na poli ekologie. Je oblíben i mezi nekřesťany. Svátý František věnoval zvláštní pozornost k Božimu stvoření, chudým a opuštěným. Žil v jednoduchosti, neodděleně s přírodou, v harmonii s Bohem. Svátý František rozmlouval se všemi stvořeními. Všechny pojmenovával bratry a sestrami. Jeho učedník Bonaventura o něm vyprávěl, že „když nahlížel společný původ všech věcí, cítil se naplněn ještě větší zbožností a nazýval i ta nejmenší stvoření bratrem či sestrou.“[64 „Chudoba a střídmost svatého Františka nebyly pouze vnějším aspektem, nýbrž něčím radikálnějším: odmítnutím dělat z reality pouhý předmět a užití nadvlády.“[65

61 PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.5.

62 PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.6.

63 PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.7.

64 PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.11.

65 PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.11.

Na začátku své encykliky *Laudato si* papež František vyzývá celou lidskou rodinu k ochraně společného domova. Děkuje a prosí celé lidstvo, aby ochraňovali životní prostředí, zvláště děkuje těm, kteří bojují za řešení dramatických následků zhoršení životního prostředí, kterým trpí nejchudší lidé tohoto světa. Celá encyklika se zabývá mnoha různými tématy. Mezi ta důležitá řadí vnitřní souvislost mezi chudými a zranitelností planety. Nejprve uvažuje o tom, co se děje našemu domovu. Dennodenně se setkáváme se znečištěním, odpady a kulturou typu „použij a vyhoď“ Znečištění ovzduší způsobuje zdravotní potíže, zvláště u nejchudších lidí a také předčasná úmrtí. Onemocnět můžeme v důsledku kouře z paliva a to jak z průmyslových zařízení a nebo domácností, znečištění z dopravních prostředků, skládek, umělých hnojiv atd. Technika, jež chce zabránit těmto problémům ve skutečnosti vnáší problémy další. Tyto problémy jsou spojeny s kulturou typu „použij a vyhoď.“ Příklad: většina vyrobeného papíru se nerecykluje, zrovna tak plastů. Průmyslový systém nedokáže používat své zbytky a odpad. Neumíme využívat přirozený ekosystém. Pokud bychom se naučili tyto problémy řešit, mohli bychom se postavit kultuře typu „použij a vyhoď“, která ohrožuje celou planetu.

Klima je obecným dobrem všech a pro všechny - říká papež František ve své encyklice *Laudato si*. V poslední době však vidíme, že se děje něco špatného. Planeta se nám otepluje, což má za následek velké ekologické problémy, jimiž budou trpět v první řadě ti nejchudší. A proto si lidstvo musí uvědomit, že je zapotřebí změnit způsob života, produkce spotřeby. Vědecké studie ukazují, že globální oteplování je způsobeno především velkou koncentrací skleníkových plynů. Oteplování má vliv na koloběh uhlíku, což má v důsledku vliv na dostupnost přírodních zdrojů, jako např. pitná voda, energie a zemědělská produkce. Situaci zhoršuje i úbytek tropických pralesů. Znečišťování způsobené oxidem uhličitým má pak vliv na kyselost oceánů. Pokud se budeme takto chovat i nadále, můžeme dojít ještě v tomto století ke zvýšení hladiny moří, což by mělo velký vliv na populaci, neboť cca čtvrtina obyvatel žije v přímořských oblastech. Klimatická změna má vážné problémy a to jak v oblasti ekologie, sociální, ekonomické, politické. Největší dopady se zřejmě dotknou rozvojových zemí, kde žije spousta chudých lidí, kteří jsou závislí na přírodních zdrojích obživy. Chudí nemají jiné možnosti, jak se přizpůsobit jiným klimatickým podmínkám. Stále větší klimatické změny nutí

nejchudší obyvatelstvo emigrovat do civilizovanějších, bohatších společenství. V současné době mnozí s ekonomickou a politickou mocí, v důsledku migrace, se snaží o zmírnění negativních dopadů tím, například usilují o snížení oxidu uhličitého a jiných znečišťujících plynů nahrazením fosilních paliv a rozvojem zdrojů obnovitelné energie.

Stupeň spotřeby rozvinutých a bohatých zemí je neudržitelný. Jejich zvyk plýtvání a zahazování dospěl do maximálních rozměrů, avšak problém chudoby vyřešen není. Voda - pitná čistá voda, neodmyslitelná tekutina pro lidský život. Její dostupnost až donedávna byla dostačující. V současné době velká města trpí nedostatkem vody. Nedostatkem vody trpí převážně Afrika, trpí suchem, které pak ztěžuje produkci potravin. Mezi chudými je pak velký výskyt nemocí. Známý je ještě problém hygieny, kdy lidé veškerý odpad vylévají do řek. Přístup k pitné vodě je jedním ze základních lidských práv. Přesto mnoha chudým je toto právo odpíráno, protože vyspělá společnost není sto chudým a nejchudším zajistit přístup k pitné vodě (čističky). Některé odborné studie varují před úbytkem vody v případě, že naši ekologové, ekonomové, politici a odborníci nebudou jednat. V důsledku bezprostředních výsledků - zisku jsou drancovány pozemní zdroje. Ubývá pralesů, lesů, živočišné a rostlinné druhy. Pro dobré fungování ekosystémů jsou nezbytné i houby, řasy, plazy a mnoho ostatních mikroorganismů. Snaha odborníků a vědců, kteří usilují o nápravu je chvályhodný, avšak neustálý konzumismus způsobuje, že Země přichází o svou krásu a bohatství, stává se Zemí šedivou. Nechápeme, že jakýmkoliv působením na přírodu můžeme mít zkreslený pohled, a že určité způsoby využívání zdrojů probíhají za na maximální devastace. Proto je zapotřebí investovat do výzkumu, abychom správně pochopili fungování ekosystémů.

Lidská bytost je pozemský tvor, který má právo žít a být šťastnou. V dnešní době se setkáváme s růstem neuspořádaných měst, která spotřebovávají nadměrné množství vody, postrádají zelené plochy. Jejich obyvatelé jsou obklopeni asfaltem, betonem bez kontaktu s přírodou. V důsledku privatizace krajiny vznikly rezidenční čtvrti přístupné jen některým skupinám osob. Na straně druhé však v jistých lokalitách žijí lidé, které společnost zavrhlá. Mezi sociálními činiteli globální změny patří dopad některých inovací na zaměstnanost, vzestup násilí, sociální agresivita, užívání drog nezletilými, obchod s narkotiky, ztráta identity. Jsou to jistá znamení

sociálního úpadku. K tomu se pojí vliv médií a digitální svět, který nepodporuje schopnost moudrého žití, hloubavého myšlení a velkodušného milování. Na druhé straně nám digitální svět umožňuje vzájemnou komunikaci, sdělování poznatků a citů.

Lidské a přírodní prostředí upadají společně. Tato environmentální devastace má největší dopad na nejhudších lidí. Například vyčerpání rybích zásob, znečištění vody postihuje převážně rybářské profese, dále pak ty chudé, kteří nemají finanční prostředky na nákup balené pitné vody. Současná nerovnováha se projevuje na úmrtnosti těch nejhudších. Vyloučených jsou na planetě miliardy. V politických

a ekonomických debatách se o nich jedná jen okrajově. „Nemůžeme neuznat, že opravdový ekologický přístup je stále více přístupem sociálním, který musí v diskuzích o životním prostředí brát v úvahu spravedlnost, aby se dopřálo sluchu jak křiku země, tak i křiku chudých.“⁶⁶ Místo řešení problému chudých navrhuji někteří redukci pozornosti. Obviňování demografického růstu a nedívat se na konzumismus, problémy neřeší. Víme, že potravinami se plýtvá. Je to jako bychom kradli ze stolu chudých. Nerovností jsou postižené nejen jednotlivci, ale celé země. Velký rozdíl je právě mezi Severem a Jihem, kde v důsledku využívání přírodních zdrojů došlo k obchodní nerovnováze. Oteplování, které je způsobené velkou spotřebou bohatých zemí se odráží v nejhudších oblastech, zvláště v Africe. Sucho má obrovský dopad na úrodu, obživu chudých. V těchto méně rozvinutých oblastech zakládají magnáti podniky, které ve svých zemích nemohou provozovat. Po ukončení činnosti, většinou vyčerpání zdrojů, odejdou a zanechávají obrovské škody a to jak na přírodních zdrojích tak na nezaměstnanosti. Země chudých lidí na Jihu je sice bohatá, méně zdevastovaná, avšak uspokojení vlastních životních potřeb je domorodcům znemožněno. Nikdy jsme náš společný domov nezničili tak, jak za posledních dvě stě let. Bůh nás povolal k tomu, aby naše planeta byla tím, jak On o ní snil, když ji tvořil. Názory na současné řešení jsou různé Na jedné straně jsou hájeny pokrokové směry s tím, že ekologické problémy se vyřeší technickým pokrokem. Na straně druhé se má za to, že lidský druh může svým zásahem poškodit světový ekosystém. Návrhy jsou různé, proto je třeba vést dialog. Církev se k těmto

⁶⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.32.

otázkám staví nasloucháním a podporou mezi vědci. Společný domov opravdu chátrá, ale vždy můžeme něco dělat, abychom našli řešení. Vidíme, některé oblasti jsou již vážně ohroženy. „Aktuální světový systém je neudržitelný z různých hledisek, protože jsme přestali přemýšlet o cílech lidského jednání: Rozhlédneme-li se po oblastech naší planety, hned si všimneme, že lidstvo zklamalo Boží očekávání.“^[67] Bůh nás propojil s okolním světem tak těsně, že pustošení půdy představuje jistý druh onemocnění týkající se každého a vyhubení nějakého živočišného druhu můžeme chápat jako zmrzačení.“^[68] Všichni jsme byli stvořeni jedním Otcem, tvoříme jednu rodinu, vznešené společenství a to nás vede k posvátné úctě. To neznamena, že všichni budeme na jedné úrovni, že nebudeme mít osobní hodnotu. Ale musíme ctít osobní hodnotu každého člověka. Znepokojuje nás enormní nerovnost, která mezi lidem existuje. Někteří přisuzují větší důstojnost sobě než druhým. Nevšimáme si, že někteří padají do neskutečné bídy, zatímco druzí nevědí co dělat se svým majetkem, dávají na obdiv svou nadřazenost. Chybí zde starost o druhé, o chudé. Svatý František ve svém chvalo zpěvu stvoření chválí Boha a přitom dodává: „Ať tě chválí, můj Pane, ti kdo odpouštějí tvou lásku.“ Všechno je propojeno, proto je zapotřebí pečovat o životní prostředí s upřímnou láskou a to i k lidským bytostem. Budeme-li srdcem otevřeni společenství, nikoho nebudeme vylučovat ze společnosti, pak lhostejnost a krutost se nepřenesou na chování lidských bytostí. Každé špatné zacházení s jinými tvory „odporuje lidské důstojnosti.“^[69] Pokoj, spravedlnost a ochranu stvoření jsou tři otázky, o kterých nelze jednat odděleně. My všichni lidé jsme sjednoceni v jednu pouť spojenou láskou, kterou nám dává Bůh. Bůh stvořil svět pro všechny. Země je vlastně společným dědictvím a její plody mají sloužit všem. Křesťanská tradice nikdy neuznávala absolutní nedotknutelné právo soukromého vlastnictví. Církev zdůrazňovala vždy sociální funkci jakékoliv formy soukromého vlastnictví. Toto učení připomínal vždy Jan Pavel II. a velmi důrazně řekl: „Bůh daroval zemi celému lidskému pokolení, aby dal obživu všem jeho členům, aniž by někoho vylučoval nebo zvýhodňoval.“^[70] Dále Jan Pavel II. v velmi jasné vysvětlil, že „církev sice hájí

⁶⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.40.

⁶⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.58.

⁶⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.60.

⁷⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s.61.

legitimní právo na soukromé vlastnictví, ale s nejmenší jasností také učí, že každé soukromé vlastnictví je vždy zatíženo sociální hypotekou, protože dobra mají všeobecné určení, které jim dal Bůh.“^[71] Bohatí a chudí mají stejnou důstojnost, protože „oba je učinil Pán.“ (Př 22,2), „stvořil malého a velkého.“ (Mdr 6,7). Celé lidstvo odpovídá za životní prostředí, které je takovým kolektivním dobrem. Každý, kdo vlastní určitou část je vlastně správcem, kde pracuje ve prospěch všech. Biskupového Nového Zélandu si kladli otázku, co znamená páté přikázání „nezabiješ“, když dvacet procent populace spotřebovávají zdroje, jimiž okrádají chudé národy o jejich základní obživu.

V novověku došlo k názoru, že člověk je středem i konečným cílem světa i vesmíru. Poškozuje to, co nás spojuje. Projevuje se nezájem o dopad škod v přírodě. Pokud nebudeme uznávat důležitost chudého člověka, těžko budeme naslouchat samotné přírodě. Pokud se bude člověk prohlašovat za absolutního vládce přírody, rozpadne se jeho základ existence, protože „místo toho, aby plnil svůj úkol Božího spolupracovníka na díle stvoření, staví se člověk na místo Boha a vyvolává tím nakonec vzpouru přírody.“^[72] Pokud budeme chtít uzdravit svůj vztah k přírodě a životnímu prostředí, budeme muset uzdravit především mezilidské vztahy. K tomu bude zapotřebí vést dialog, schopnost milovat. Samotné křesťanství je vždy připraveno setkávat se v dialogu s novými dějinnými situacemi.

Abychom mohli hovořit o autentičnosti rozvoje, musíme zlepšit kvalitu lidského života. Musíme se přizpůsobit prostředí, které je chaotické a neuspořádané. Existují skupiny osob, které dovedou toto omezené okolí člověka přetvořit. Je to chvályhodná činnost, kterou uprostřed mnoha omezení dovedou přestávat i chudí lidé. Mnozí lidé v těchto špatných podmínkách dovedou navázat vztahy sounáležitosti a vzájemnosti. Na straně druhé je prokázáno, že lidé, kteří se dostanou do extrémní nouze, propadnou násilí. Pro zajištění kvality života lidí, jejich harmonického vztahu, je zajištění vlastního bydlení a to hlavně pro chudé. Vlastní bydlení je důležité pro rozvoj rodin. Když lidé žijí v znečištěných aglomeracích, je třeba je přemístit a nabídnout jim důstojné příbytky, píše papež František ve své encyklice *Laudato si*.

⁷¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.61.

⁷² PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.74.

Jaký svět chceme předat našim dětem a těm, kdo přijdou po nás. Není do pouze otázka životního prostředí, ale je to především jeho smysl a jeho hodnot. K těmto otázkám nás napadají hned další. Jaký mám cíl na světě, proč jsme se narodili, za co pracujeme a zápasíme, k čemu nás tato země potřebuje. Nemůžeme odpovědět jen, že musíme myslet na budoucí generace. Musíme si uvědomit, že lidem, kteří přijdou po nás, musíme předat obyvatelnou planetu. Planetu bez trosek a špíny. Současné plýtvání a environmentální změny překročily na mnoha místech planety únosnou míru. Zmírnit tyto účinky můžeme jen tím, že si uvědomíme jaké následky budou muset budoucí generace snášet. Současné sociální problémy je třeba hodnotit jako egoistické hledání bezschopnosti hledání druhého v krizi rodiny, jejich sociálních vztahů, neschopnost pomyslet na ty, kteří zůstávají z rozvoje vyloučení. Nebudeme se dívat na chudé zítřka, ale myslíme na ty dnešní, kterým zůstává již jen několik dní života. Proto: „kromě upřímné mezigenerační solidarity je třeba zdůraznit morální potřebu obnovené solidarity v rámci jedné generace.“ [73

Mnozí lidé ví, že současný pokrok, hromadění majetku nedokáže jejich srdce naplnit smyslem a radostí. Když se lidé izolují ve svém vědomí, rostou v nenasytost. Čím více se jim srdce vyprazdňuje, tím mají větší konzum. Pokud bude ve společnosti převažovat tento typ lidí „budou normy respektovány pouze do té míry, do jaké nebudou odporovat jeho potřebám.“ [74 Posedlost konzumního života, zvláště jen některých, může vyvolat násilí a vzájemné ničení. Přesto můžeme říci, že nemusí být ještě všechno ztraceno. Lidské bytosti jsou sice schopny ničení až do krajnosti, ale jinak jsou také schopny rozhodnout se pro dobro a obnovit se - „nezávisle na jakékoli psychologické či sociální podmíněnosti, která je jim vnucována.“ [75 Jsou schopni se na sebe podívat a vydat se novou cestou ke svobodě. Neexistuje nic, co by mohlo přerušit cestu k dobru, pravdě a lásce, kterou vzbudil Bůh v našich srdcích. Papež František ve své encyklice *Laudato si* žádá každou osobu tohoto světa, aby nezapomínala na svou důstojnost, kterou ji nemá nikdo právo vzít. Změnou životního prostředí by se mohl vyvinout tlak na ekonomickou, politickou a sociální moc. Podniky by obměňovaly produkty, přestaly by vyrábět ty,

⁷³ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.103.

⁷⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.130.

⁷⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*, s.131.

co se nekupují. Je pravdou, že když se podnikům sahá na zisk, začínají produkovat jiným způsobem. Z toho vyplývá tzv. sociální zodpovědnost spotřebitelů. Proto můžeme říct, že téma zhoršování životního prostředí se týká jednání každého z nás.“^{[76} „Vždy je možné rozvinout novou schopnost vycházet ze sebe směrem k druhým. Bez ní člověk neuznává vlastní hodnotu druhých tvorů, nemá zájem pečovat o něco ve prospěch druhých, chybí mu schopnost stanovit si hranice, aby se vyvaroval utrpení nebo narušení toho, co je kolem nás.“^{[77} Pokud se nám podaří překonat individualismus, budeme schopni vytvořit ve společnosti jiný životní styl, mohlo by dojít ve společnosti k zásadní změně. Mnozí z nás ví, že současný pokrok hromadění majetku nenaplňuje lidské srdce smyslem a radostí. U mladých lidí se projevuje velkorysost ducha snaží se bojovat za ochranu životního prostředí. Vzhledem k tomu, že vyrůstali ve velkém blahobytu a nadměrné spotřebě, jsou zatíženi špatnými návyky. Proto je zde třeba postavit se k nové výchově. Environmentální výchova by měla mít co nejhlubší smysl. Existuje mnoho vychovatelů, kteří pomáhají na principu solidarity, v odpovědnosti a v péči založené na soucitu. Výchova prostředí jsou různá, katecheze, rodina, škola, sdělovací prostředky. Zvlášť škola může přinést dobrou výchovu pro celý život. Také rodina se stává dobrým místem, v níž může být život a dar Boží přijímán a chráněn před různými útoky. V rodině se učíme lásce, péči o život, prosit o odpuštění, ovládat agresivitu, osobnímu zranění, úctě ke všemu, co nás obklopuje. Důležitou roli ve výchově zastávají také všechna křesťanská společenství. Vychovávají k odpovědné střídmosti, k pečlivému zacházení se zranitelnosti chudých a s životním prostředím. „Výchova bude neúčinná a její snahy zůstanou neplodné, nebude-li se snažit též o to, aby šířila nové pojetí lidské bytosti, života, společnosti a vztahu k přírodě. Jinak bude nadále přetrvávat konzumistický model, který prezentují sdělovací prostředky a účinné mechanismy trhu.“^{[78}

Křesťanská spiritualita utvářená dvaceti stoletími má velký vliv na obnovu lidstva. Vychází z naší víry z evangelizace, která nás učí uvažování, vnímání

⁷⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s. 131.

⁷⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s. 132.

⁷⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Laudato si, s. 136.

a prožívání. Spiritualita není oddělena od těla, přirozenosti či skutečnosti tohoto světa, ona žije ve společenství s tím, co nás obklopuje. „Křesťanská spiritualita nabízí alternativní způsob chápání kvality života a povzbuzuje k prorockému kontemplativnímu životnímu stylu, takže člověk se dovede hluboce radovat, aniž by byl posedlý spotřebou.“^[79] „Radost evangelia naplňuje srdce i celý život těch, kdo se setkávají s Ježíšem. Ti, kdo přijímají spásu od něj, jsou vysvobození z hříchu, ze smutku, z vnitřní prázdnoty a z osamění. S Ježíšem Kristem se vždycky rodí a obnovuje radost. V této exhortaci se chce obrátit k věřícím křesťanům a prozvat je k nové etapě evangelizace, která bude poznamenána touto radostí a naznačit cesty, jimiž se má církev v nejbližších letech ubírat.“^[80] Současnému světu hrozí konzumismus, individualistický smutek, který vychází z lakomého srdce, z laciného rozkoší a z otupělého svědomí. Když se vnitřní život stane uzavřeným, není prostor pro chudé, chybí láska, radost a dobro se nedostává. Takový život není život v Duchu, který pramení ze srdce vzkříšeného Ježíše.

V současnosti prožívá lidstvo historický obrat. Chvalme úspěchy zdravotnictví, vzdělávání, komunikace. Nemůžeme však zapomínat na strádání chudých. I v bohatých zemích dochází k násilí a to z nedostatku citu a lásky, úcty člověka k člověku. Dochází k sociální nerovnosti, mocný pohlcuje slabšího. Na jedné straně bohatí, na straně druhé chudí. Na jedné straně přebytek jídla, které se vyhazuje, na straně druhé bída, nedostatek obživy. Nepláčeme nad bídou druhých, děláme, že se nás to netýká. Kultura blahobytu nás uspává a probudí nás jen tehdy, kdy trh nabízí něco, co my ještě nemáme. Hlavní příčina této situace je náš vztah k penězům, které způsobují nadvládu nad námi a našimi společenskými vztahy. Vytvořili jsme si novou modlu - peníze. „Klanění se starozákonnímu teletí“ (srov.Ex 32,1-35) se změnilo do polohy peněz. Tato světová hospodářská krize ukazuje, že lidská bytost se redukuje na jedinou potřebu - na konzum. Výše výdělků většiny se však neustále vzdalují od zisku malého počtu jedinců, takže vzniká maximální nerovnováha. „Touha po moci a majetku nezná mezí. V tomto systému, který má sklon pohlcovat všechno za účelem navýšení zisků, je cokoli křehkého - jako například životní prostředí - bezbranné vůči zájmům trhu, které se staly absolutním

⁷⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Laudato si*,s.140.

⁸⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.7.

zákonem.“^[81] Neideologizovaná etika umožňuje vytvářet rovnováhu a lidštější sociální řád. O tom již hovořil starověký mudrc Svatý Jan Zlatoústý: „Nedělit se s chudými o vlastní majetek znamená okrádat je a brát jim život. Majetek, který vlastníme, není náš, patří jim.“^[82] Postoj politiků při reformě ekonomiky nesmí přehlížet etiku. Papež František vybízí všechny k solidaritě, aby hospodářství a finančnictví se vrátilo k etice, která hájí zájmy lidské bytosti: „Peníze mají sloužit, a nikoli vládnout! papež má rád všechny, bohaté i chudé, ale má povinnost Kristovým jménem připomínat, že bohatí mají pomáhat chudým, respektovat je a podporovat.“^[83] Pokud se ze společnosti neodstraní nerovnost, neodstraní se násilí. Chudí lidé a chudé národy budou stále obviňováni z násilí. Hlavní příčinou je špatný sociální a ekonomický systém, který prosazuje konzumismus a plodí sociální nerovnost, která přechází v násilí. K uklidnění násilí se používají zbraně, ale výsledkem bývají ještě větší konflikty. Někteří dávají vinu za svá vlastní zla „chudým lidem a chudým zemím a domáhají se řešení v podobě „vzdělání“, jež je má zklidnit a proměnit v ochočené a neškodné bytosti. Tato skutečnost je ještě více znepokojivá, když sociálně vyloučení nahlížejí jak bují tato sociální rakovina, která je v mnoha zemích - ve vládách, mezi podnikateli a v institucích - hluboce zakořeněna bez ohledu na politickou orientaci vládnoucí vrstvy“.^[84]

Katolická víra dnes stojí před problémem - vznik nových náboženských hnutí, některé se přiklání k fundamentalismu, jiná nabízí spiritualitu bez Boha. K tomu se využívá populace žijící na periferiích a v chudých čtvrtích. „Náboženská hnutí, jež vyznačují subtilní pronikavostí, přicházejí uvnitř vládnoucího individualismu zaplnit prázdnotu, kterou zanechal sekularistický racionalismus.“^[85] Katolická církev, navzdory proudu sekularismu, je úspěšnou a spolehlivou institucí v oblasti solidarity a péče o nejubožejší. Stejně jako všechna společenství a všechny sociální vztahy, tak i rodina prochází hlubokou kulturní krizí. Na manželství je pohlíženo jako na pouhou formu citového uspokojení. Postmoderní a globalizovaný individualismus přispívá k takovému životnímu stylu, který vztahu mezi lidmi

⁸¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *evangelii gaudium*,s.42.

⁸² PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*.s.42.

⁸³ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.43.

⁸⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.44.

⁸⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.46.

a manželskými páry upírá jejich přirozenému rázu. Jedině pastoračním působením můžeme upevnit mezilidské vztahy. Některé národy, zvláště západní, uchovávají hodnoty autentického křesťanského humanismu. Zde přispívá evangelizace, která se vyznačuje svou osobitou moudrostí, kterou je třeba s vděčností uznávat. Přesto však v poslední době se zvyšuje počet rodičů, kteří nekřtí své děti, neučí je modlitbám. Příčinou bývá nedostatek dialogu v rodině, vliv sdělovacích prostředků, nedostatek pastorační péče o nejchudší. Nové kultury se rodí ve velkých městech, kde křesťan přestává být nositelem smyslem kultury, ale přejímá symboly vyjadřování, které je v rozporu s Ježíšovým evangeliem. Nemůžeme nevidět ve městech obchod s drogami, lidmi, zneužívání mladistvých, izolaci starých a nemocných lidí, korupci, kriminalitu apod. Chybí zde domy pro setkávání a přátelství. Je třeba vytvářet prostory k motivaci a ozdravování pastoračních pracovníků, „míst, kde se obnovuje naše víra v Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného, sdílejí se nejhlubší otázky i všední starosti, uskutečňuje se za pomoci evangelních kritérií interní rozlišování týkající se života a zkušeností za účelem nasměrovat své individuální i sociální rozhodnutí k dobru a kráse.“^[86] V současné době musíme ocenit naše pastorační pracovníky. Přesto jsme u nich zaznamenali několik nešvarů. Mediální kultura šíří

k těmto pracovníkům značnou nedůvěru. Proto někteří pracovníci, i přes aktivní modlitební život, trpí méněcenností, což potom vede k relativizování a zamlžování. Jsou pak nešťastní z toho, co dělají a jejich evangelizace se jim stává povinností. Jejich praktický relativismus spočívá v tom „jako by neexistoval Bůh, rozhodují se, jako by neexistovali chudí, sní,jakoby neexistovali druzí a pracují tak, jako by neexistovali ti, kterým ještě nebylo hlásáno evangelium.“^[87] Někdy nám chybí misijní zápal. Ve farnostech chybí připravení katecheti, kteří ve svém poslání setrvali více let. Nechtějí na sebe brát závazek, který by je připravil o jejich osobní volný čas. Pastorační pracovníci nedovedou snést nějaký nezdar, kritiku či kříž. A tak dochází k tomu, že povolání pracovníci místo, aby vnášeli světlo a šířili život, se nakonec nechávají okouzlit věcmi, které oslabují apoštolský dynamismus. Papež František má k tomu všemu tato naléhavá slova: nenechme si ukrást radost

⁸⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.55.

⁸⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.56.

z evangelizace! Radost z evangelia je radostí, kterou nám nic a nikdo nikdy nevezme (srov. Jan 16,22). Nešvary církve by neměly působit zamítavě, ale naopak by měly sloužit k růstu. Víra dovede vždy rozpoznat světlo, které Duch Svatý šíří uprostřed temnot „kde se rozmnožil hřích, kam se v míře ještě daleko štědrejší ukázala milost (Řím 5,20). Přesto, že zakoušíme ve víře ubohost naší doby, máme i jistý optimismus, máme důvěru v Ducha Svatého. Blahoslavený Jan XXIII. 11. října 1962, padesát let po Druhém vatikánském koncilu, pronesl tato slova: „Při vykonávání našeho pastýřského úřadu k nám nejednou dolehnu názory některých lidí, kteří jistě planou horlivostí pro svaté náboženství, avšak nedívají se na vše s dostatečným pochopením a s rozumným úsudkem. V dnešní době vidí jen zmar a zkázu... Máme za to, že musíme rezolutně nesouhlasit s těmito proroky zkázy, kteří oznamují jen neštěstí, jako by už hrozil konec světa. Na nynějším stavu věci máme spíše vidět tajemné úradky Boží Prozřetelnosti, která nás vede k novému řádu lidských vztahů. Dnešní události jsou dílem lidí, a co víc: nad jejich očekávání uskutečňují vyšší Boží záměry; Bůh řídí všechno i přes lidské nehody a nezdary moudře k dobru církve.“^[88]

„Z naší víry v Krista, který se stal chudým a vždycky byl nablízku chudým a lidem na okraji, vyplývá naše starost o integrální rozvoj těch, kdo jsou ve společnosti nejopuštěnější.“ ^[89] Každý křesťan, každé společenství by mělo podporovat chudé, naslouchat jejich prosbám a pomáhat jim. Když prolistujeme Písmo, objevíme, jak dobrotivý Otec naslouchal chudým. „Viděl jsem utrpení svého lidu, který je v Egyptě, slyšel jsem jejich nárek na biřice; ano znám jejich bolesti. Proto jsem sestoupil, abych je vysvobodil... Jdi tedy, já tě prosím (ex 3,7-8.10). „I úpěli. Izraelci k Hospodinu a Hospodin jim povolal osvoboditele“ (Sd3,15), když nebudeme naslouchat chudé, zůstaneme k jejich volání hluchí, stavíme se proti Otcově vůli, protože chudý „by kvůli tobě volal k Hospodinu a ty by ses provinil.“ (Dt 15,9). Nedostatek naší solidarity má dopad na náš vztah s Bohem: „Jestliže tě ve své hořkosti prokleje, vyslyší jeho prosbu ten, kdo je jeho tvůrcem.“ (Sir 4,6). Stále řešíme otázku „Jestliže má někdo majetek a vidí, že jeho bratr je v nouzi, ale zavře před ním svoje srdce - jak v něm může zůstat Boží láska?“ (Jan 3,17). Slovo

⁸⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.59.

⁸⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.118.

solidarita se někdy interpretuje, považuje se za projev štědrosti. Ve skutečnosti by měla být rozhodnutím vracet chudému to, co mu náleží. Při respektování nezávislosti a kultury každé země si musíme uvědomit, že planeta patří celému lidstvu a to, že se někdo narodil v bohatší části a někdo v chudší části není důvodem toho, aby někteří lidé žili nedůstojným životem: „zámožnější se mají zříct některých svých práv a štedřeji svými prostředky pomoci druhým.“^[90] Potřebujeme růst v solidaritě, potřebujeme naslouchat nářku jiných národů. Křesťané naslouchají nářku chudých, nejlépe to vyjádřili brazilští biskupové: „Toužíme na sebe denně brát radosti a naději, smutky a úzkosti brazilského lidu, zvláště obyvatel městských periferií

a venkovských oblastí - bez půdy, bez střechy nad hlavou, bez chleba, bez zdraví, jejichž práva jsou pošlapávána. Když vidíme jejich bídu, nasloucháme jejich nářku a poznáváme jejich utrpení, pohoršuje nás fakt, že existuje dostatek jídla pro všechny a že hlad je způsoben špatným přerozdělováním dober a zisků. Problém je ztěžován všeobecným plýtváním.“^[91]

Privilegované místo v Božím srdci mají chudí, protože On „se stal chudým“ (srov. 2 kor 8,9). Cesta vykoupení je poznamenána chudými lidmi. Ježíš se narodil v jeslích mezi zvířaty tak, jak to bývalo u chudých dětí zvykem. Vyrostl v domě obyčejných dělníků, na chléb si vydělával prací svých rukou. Když začal zvěstovat království, následovaly ho zástupy a zjevil, co sám řekl: „DUCH páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst“ (Lk 4,18). Ty, kteří byli sužováni bídou ujistil, že je nosí ve svém srdci: „Blahoslavení, vy chudí, neboť vaše je Boží království.“ (Lk 6,20). Opce pro chudé je „specifická a prvořadá forma prokazování křesťanské lásky, o které svědčí celá církevní tradice.“^[92] Tato opce - učil Bebedujt XVI. - „je zahrnuta v christologické víře v onoho Boha, který se stal chudým pro nás, aby nás svou chudobou obohatil.“^[93] Papež František si proto přeje církev chudou a pro chudé. Opce nás mají mnoho co učit. Od nich bychom se měli nechat všichni evangelizovat. Nová evangelizace uznává spásitelskou sílu jejich životů. V nich objevujeme Krista a přijímáme prostřednictvím nich tajemnou

⁹⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 121.

⁹¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 122.

⁹² PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 126.

⁹³ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 126.

moudrost Boha. Láskyplná pozornost je počátkem starání se o druhého člověka, o jeho dobro. To znamená umět ocenit dobrotu chudého, ocenit jeho prožívání víry. Když je chudý člověk milován, „je vysoce oceněn a to odlišuje autentickou opci pro chudé od jakékoliv ideologie, od jakéhokoliv záměru využívat chudé k osobním či politickým zájmům.“^[94] Jedině toto umožní chudým, aby se v každém křesťanském společenství cítili jako doma. Nejhorší diskriminaci, kterou trpí chudí je nedostatek duchovní pozornosti. Naopak chudí se vyznačují otevřeností pro víru a proto křesťané jim musí poskytnout náboženskou pozornost. Nikdo by se neměl vzdalovat chudým z důvodu věnování se jiným úkolům. Přesto, že povolání věřících laiků je přetváření pozemských skutečností, aby každá lidská činnost byla proměňována evangeliem, nesmí zapomenout na starosti a sociální spravedlnost chudých. „Duchovní konverze, intenzita lásky k Bohu a bližnímu, horlivost pro spravedlnost a mír, evangelní význam chudých a chudoby jsou žádány ode všech.“^[95]

Problémy chudých nevyřešíme, dokud nebudeme řešit strukturální příčiny sociální nerovnosti. To je kořenem sociálního zla. Jsou zapotřebí rozhodnutí, programy, mechanismy na přerozdělování příjmů, vytváření pracovních míst pro chudé, která nebudou jen sociální zabezpečením. Papež František prosí Boha, aby rostl počet schopných politiků, kteří by zamezili nešvarům dnešního světa. Politika by měla mít zvláštní poslání - lásku k bližnímu a usilovat a obecné dobro. Láska je nejen základ mikrovztahu (přátelů), ale i makrovztahů (ekonomické). Papež František prosí Pána, aby nám daroval více politiků, kterým opravdu leží na srdci společnost, lid a život chudých. Je přesvědčen, že otevřenost transcenci by mohla zformovat novou politickou a ekonomickou mentalitu, která by pomohla překonat absolutní dichotomii mezi ekonomikou a obecným sociálním dobrem. Přestože papež František tvrdě kritizuje politickou a ekonomickou scénu, nemluví jako nepřítel nebo protivník. Vše pronáší s láskou bez osobního zájmu a politické ideologie. „Zajímá mne jedině to, aby se ti, kdo jsou otroky individualistické, lhostejné a sobecké mentality, mohli osvobodit od oněch nedůstojných okovů a dosáhnout šlechetnějšího a lidštějšího životního stylu a smýšlení, které dá

⁹⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.127.

⁹⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.128.

důstojnost jejich pozemskému přebývání.“^[96] „Ježíš, který je povýtce hlasatelem evangelia i zosobněným evangeliem, se identifikuje především s nejmenšími.“ (srov.25,40). To nám říká, že my všichni křesťané musíme pečovat o nejchudší obyvatele planety. Velkou pozornost musíme věnovat novým formám chudoby - bezdomovce, narkomany, staré a opuštěné lidi, migranty. Migranti pro papeže představují zvláštní skupinu lidí. Papež František jako pastýř církve bez hranic, vyzývá země k otevřenosti, aby otevřely svá města a nabídli své prostory migrantům. Další pozornost musíme věnovat našim ženám, které trpí špatným zacházením, násilím, mají často méně možnosti hájit svá práva. S tím souvisí i nenarozené děti. Jsou zbavovány lidské důstojnosti. Prosazují se zákony, které jejich ochranu již dopředu znemožňují. Obrana církve bývá často zesměšňována. Ale církev vychází z posvátného nedotknutelství v každé fázi vývoje lidské bytosti. Obrana rodičího se života se pojí s obhajobou jakéhokoli lidského práva. Pokud nebudeme uznávat toto právo, nezůstanou pevné ani trvalé základy obrany lidských práv. „každé porušování lidské důstojnosti volá k Bohu o pomstu a je třeba je pokládat za urážku Stvořitele člověka.“^[97]

Zbožím ekonomických zájmů se stávají i křehké a bezbranné bytosti. Jako lidské bytosti nejsme pouze uživateli, ale i opatrovníky. Bůh nás propojil s ostatním světem tak těsně, že pustošení půdy nebo vyhubení nějakého živočicha lze chápat jako zmrzačení. „Nedovolme, aby náš pobyt na zemi zanechával stopy zmaru a smrti postihující život náš i budoucích generací.“^[98] Každý, kdo je malý, ale silný v lásce Boží, tak jak byl svatý František z Assisi, je povinen starat se o svět ve kterém žije. Papež František ve své encyklice *Evangelii gaudium* mluví o radosti a lásce. O sociálním míru říká, že ho nelze pojímat jako *erenismus* nebo násilí dosažené převahou jedněch nad ostatními. Podobně falešný mír by byl takový, který by ospravedlňoval sociální zřízení, které umlčuje nejchudší, aby ti bohatí si udržovali svůj životní styl bez ohrožení. Mír se nedá udržet tím, že budeme bránit válkám. Mír, který nevzejde jako plod integrálního rozvoje všech, nemá budoucnost, bude jen základem pro nové konflikty a nové formy násilí. Mír „se totiž nedá obnovit jen tím,

⁹⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.131.

⁹⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.133.

⁹⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*,s.134.

že se zřekneme války, stejně jako není pouhou výslednicí křehké rovnováhy sil zbraní. Mír se buduje dne ze dne a to tím, že usilujeme o řád, jež chtěl Bůh a který naléhavě vyžaduje dokonalejší spravedlnost mezi lidmi.“^[99] Konflikty musíme přijmout. Nelze je ani ignorovat ani zastírat. Některé konflikty se pouze registrují, ale jinak ve svém životě pokračují dál. Jiné konflikty uvíznou. Další konflikty jsme ochotně snášet a řešíme je tím, že je přetváříme do nového procesu. „Blahoslavení tvůrci pokoje.“ (Mt 5,9). Řešení konfliktu tímto způsobem je možné jen lidmi, kteří mají schopnost se povznést nad konfliktní rovinu a na druhé nahlížet v jejich nejhlubší důstojnosti. Zde je jednota nadřazena konfliktu. Zde solidarita, napětí, protiklady dosahují jednoty, jež plodí nový život. „Neznamená to usilovat o synkretismus ani o pohlcení jednoho druhým, nýbrž o řešení na vyšší rovině, která v sobě uchovává cenné možnosti protikladných polarit.“^[100] Kristus sjednotil všechno v sobě, nebe i zemi, Boha a člověka, tělo i ducha, čas i věčnost, osobu a společnost: Znamením jednoty je pokoj. Kristus „je náš pokoj.“ (Ef 2,14). Proto evangelijní zvěst začíná pozdravením pokoje. Pokud čteme pečlivě biblické texty zjistíme, že první oblastí, v níž jsme povolání dosáhnout smíření růzností, je naše vnitro, náš vlastní život. Srdce, která jsou roztržena, sociální smír dosáhnout nemohou. Poselství pokoje harmonizuje všechny různosti s jednotou DUCHA. Různost je krásná, protože vstupuje do procesu smíření. „Smíření růzností.“ - učí biskupové Konga „Různorodost našich etnik je bohatstvím... Jedině jednotou, obrácením srdcí a smířením budeme moci umožnit pokrok naší země.“^[101]

Realita je důležitější než idea. Realita je, myšlenka se vypracovává. Nesmí se od sebe oddělovat, musí se mezi nimi vést stálý dialog. Myšlenka slouží k uchopení reality. Pokud je myšlenka od reality odtržena produkuje různé neúčinné idealismy. To, co myšlenku přitahuje je realita osvětlená uvažováním. Někteří politici nebo náboženští představitelé se diví, že jim lid nerozumí. „Pravděpodobně k tomu dochází proto, že se zabydleli v říši čirých idejí a zredukovali politiku či víru na rétoriku. Jiní zapomněli na jednoduchost a importovali zvenčí takovou racionalitu, která je lidem cizí.“^[102] Realita je nadřazena ideji. Toto souvisí se vtělením Slova

⁹⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.136.

¹⁰⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.139.

¹⁰¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.140.

¹⁰² PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s.141.

a uskutečněním jeho tajemství. „Ducha Božího poznáte takto: každý duch, který vyznává, že Ježíš přišel jako Mesiáš v těle, je z Boha.“ (Jan 4,2). Slovo, které se vtělilo a neustále se chce stávat tělem, nás vede k tomu, abychom si vážili dějin, abychom čerpali z tradice a nesnažili se evangelium sami vytvářet. Slovo nás vede také k projevu lásky a spravedlnosti. „Celek je víc než část a je také víc než pouhý součet jeho části.“ [103 Není dobře se zabývat jen omezenými a částečnými otázkami. Je třeba rozpoznat dobro, ale bez ztráty vlastních kořenů. Člověk, který si uchovává vlastní identitu se lépe začleňuje do společenství. Neužíváme zde model přesně ohraničený, ale používáme mnohostěn, jehož každá strana má svoji originalitu. A tak v takovém modelu se snaží každé pastorační působení i politická aktivita získat to nejlepší. Jou tam začlenění i chudí s jejich kulturou. Dokonce i lidé mohou za své omyly nabídnout něco, co se nesmí ztratit. „ Je to jednota národů, které si v univerzálním řádu uchovávají svůj svéráz; je to celek lidí ve společnosti, která hledá obecné dobro, jež opravdu zahrnuje všechny.“[104 Církev nám předává evangelium a posílá nás do celého světa, abychom ho hlásali. Evangelium nepřestává být dobrou zvěstí, dokud není hlásáno všem, dokud nesjednotí všechny lidi na hostině Království. Církev hlásá „evangelium pokoje“ (Ef 6,15), které v zájmu všeobecného dobra je otevřeno všem národům. V čase dialogu vidí vzájemné dohody ve společnosti, která nikoho nevylučuje, ani ty nejchudší. „Úkolem státu je hájit a podporovat obecné blaho občanské společnosti.“[105 Církev v dialogu se státem a společností podporuje návrhy, které nejvíce odpovídají důstojnosti člověka a obecného dobra. Součástí evangelizace je také dialog mezi vírou a vědou. Víra nemá strach z rozumu. „Evangelizace je pozorná vůči vědeckému pokroku, aby ho osvětlovala světlem víry a přirozeného zákona a aby pokrok vždycky respektoval centrální postavení a nejvyšší hodnotu člověka ve všech fázích jeho života.“[106 Církev nechce zastavit pokrok vědy, naopak se raduje z každého úspěchu, který Bůh vložil do lidské mysli. Někdy se však vědci svými tvrzeními dostávají mimo pole vědy. „V takovém případě se nedostává ke slovu rozum, nýbrž jistá ideologie, která

¹⁰³ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 143.

¹⁰⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 143.

¹⁰⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 145.

¹⁰⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 146.

uzavírá cestu autentickému, mírumilovnému a plodnému dialogu.“ [107 Ekumenický dialog nám připomíná modlitbu Pána Ježíše, který v ní žádá, aby „všichni byli jedno“ (Jan 17,21). Musíme si všichni neustále připomínat, že jsme poutníci a společně putujeme. Misionáři v Asii a Africe, kde hledání cest k jednotě, z důvodu rozdělení křesťanů, je problematické. Neodmyslitelnou cestou evangelizace je přijetí Ježíše Krista. Je mnoho skutečností, které nás spojují a pokud věříme v působení Ducha, můžeme se mnohé naučit jeden od druhého. Například od pravoslavných bratrů se můžeme naučit, co je to biskupská kolegialita a jak prožívat synodalitu. Také židovství nemůžeme, my křesťané, považovat za cizí náboženství. Věříme spolu s nimi v jediného Boha a přejímáme společné zjevené slovo. „Církev, která s židovstvím sdílí důležitou část Písma Svatého, považuje lid smlouvy a jeho víru za posvátný kořen své vlastní křesťanské identity. (srov Řím 11,16,18).[108 Přesto, že některá křesťanská přesvědčení pro židovství jsou nepřijatelná, existuje mezi námi a židy bohatá komplementarita, která nám umožňuje číst hebrejské Bible a „vzájemně si pomáhat při zkoumání bohatství slova, jakož i sdílet mnohá etická přesvědčení a společnou starost o spravedlnost a rozvoj národů.“ [109 Nezbytnou podmínkou míru ve světě je mezináboženský dialog. Proto vést tento mezináboženský dialog je povinností nejen pro křesťany, ale i pro ostatní náboženská seskupení. Dialog se zabývá především zájmy a starostmi lidského života nebo dle indických biskupů je „postojem otevřenosti vůči nekřesťanům tak, že sdílíme jejich radosti a jejich bolesti.“[110 „Tak se naučíme přijímat druhé v jejich odlišném způsobu života, myšlení i vyjadřování. Tímto způsobem budeme moci společně vzít na sebe povinnost sloužit spravedlnosti a pokoji, což se musí stát základním měřítkem jakéhokoliv vzájemného sdílení: Dialog, ve kterém se hledá sociální mír a spravedlnost, nehledě na jeho čistě pragmatický aspekt, je sám o sobě etickým úsilím, které vytváří nové sociální podmínky. Snahy související s nějakým specifickým tématem se mohou stát procesem, v němž obě strany skrze vzájemné naslouchání docházejí k očištění i obohacení. Proto i tyto snahy mohou být projevem

¹⁰⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 147.

¹⁰⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 149.

¹⁰⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 150.

¹¹⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 150.

lásky k pravdě.“^[111] Nemůžeme přehlédnout souvislost mezi dialogem a hlásáním. Hlásáním církev udržuje vztahy s nekřesťany. Mezináboženský dialog a Evangelizace si neprotiřečí, ale naopak se vzájemně podporují a živí. V současné době se rozvíjí v mnoha křesťanských zemích muslimské náboženství. Zejména tam, kde mohou své náboženství praktikovat, kde se mohou dobře začleňovat do společnosti. Muslimové uznávají, jako my, jediného Boha, který bude v poslední den soudit. Ježíši Kristu a Marii vzdávají obrovskou úctu, mnoho času věnují modlitbě, mnozí jsou přesvědčeni, že celý jejich život patří Bohu. „Uznávají také nezbytnost odpovídat Bohu etickým úsilím a milosrdenstvím vůči chudým.“^[112] Pro dialog s islámem je důležitá forma zúčastněných stran a to proto, aby uměli uznat hodnoty druhých, porozumět jejich starostem. Také pro nás platí, abychom jako křesťané s úctou přijímali islámské migranty a obráceně naši křesťané byli přijímáni v zemích s islámskou tradicí.

Jako věřící chceme být nablízku i těm, kteří nejsou součástí žádné náboženské tradice, ale hledají pravdu, dobro a krásu. Vnímáme je jako spojence při vytváření mírumilovného soužití mezi národy a při ochraně stvoření.

Na závěr části encykliky Evangelii gaudium „Sociální rozměr evangelizace“ se papež František vyjádřil takto: „Na základě některých sociálních témat, která jsou důležitá vzhledem k budoucnosti lidstva, jsem se snažil opět podtrhnout nevyhnutelnou sociální dimenzi evangelijní zvěsti a chtěl jsem všechny křesťany povzbudit k tomu, ať ji vždy projevují svými slovy, postoji a skutky.“^[113]

„Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království.“^[114] Evangelium nás vyzývá k pravdě o svém srdci, abychom věděli, jak nakládat se svým životem. Boháč, který má hodně majetku si myslí, že kdyby o něj přišel, tak by jeho život neměl smysl. „Sám Ježíš nám řekl v podobenství o úrodě, když mluvil o člověku, který si byl jistý sebou, jako o bláznovi, který neuvažuje o tom, že může ještě téhož dne zemřít.“(srov. Lk 12,16-21). Majetek nám nic nezajistí. Když je člověk bohatý, je se sebou maximálně spokojený, tak se mu v srdci vytrácí prostor pro Boží slovo, pro lásku k bratrům, pro potěšení. „Proto Ježíš nazývá

¹¹¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelii gaudium, s. 151.

¹¹² PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelii gaudium, s. 152.

¹¹³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Evangelii gaudium, s. 155.

¹¹⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate, čl. 67.

blahoslavenými chudí v duchu ty, kdo mají chudé srdce, do něhož může vstupovat Pán svoji ustavičnou novostí.“^[115] Lukáš nemluví o chudobě „v duchu“, ale říká, abychom byli „chudí“ a dost (srov. Lk 6,20). Lukáš nás vyzývá k střídmemu a prostému životu. Volá nás k životu, který sdílí obyčejní lidé. K životu, jaký vedli apoštolové a abychom napodobovali Ježíše, který „ačkoli bohatý, stal se pro nás chudým“ (2 Kor 8,9). „Být chudí v srdci - to je svatost.“^[116] Mírnost je výraz vnitřní chudoby. Mírný je ten, kdo vkládá svoji důvěru pouze v Boha. V Bibli je označována mírnost slovem ANAWIM, je to označení pro chudé a tiché. „Kdybych byl tak tichý, budou si myslet, že jsem blázen, hlupák a slaboch.“^[117] Možná, že si to někdo myslí, ale vždy bude lépe, když budeme tiší, a naše očekávání se uskuteční, než obráceně. „tiší dostanou zemi za dědictví“, to znamená, že ve svém životě budou naplnění Božími přísliby. Tiší doufají v Pána, a kdo v něj doufá, bude jednou vlastnit zemi.

A naopak: Pán jim důvěřuje „Laskavě pohlédnu na toho, kdo je pokorný a zkroušený, kdo se chvěje před mým slovem“ (Iz 66,2). „reagovat tichou pokorou - to je svatost.“^[118] „Učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek.“ (Mt 11,29). Když budeme žít v rozčilení a aroganci proti druhým, tak se unavíme a usoužíme. Jestliže budeme jednat s mírností a podáme-li pomocnou ruku, zůstaneme klidní a bez hořekování. Svatá Terezie z Lisieux „dokonalá láska znamená snášet nedostatky druhých a absolutně se nedívat jejich slabostem (Rukopis C 12 r.). Svatý Pavel definuje mírnost jako plod Ducha svatého (srov. Gal. 5,23). Pokud nám dělají starosti špatné skutky bližního, žádá, abychom ho upomenuli, „v duchu mírnosti“ (srov. Gal 6,1). Podotýká však: „Dávej pozor každý sám na sebe, aby ses nedostal do pokušení i ty.“ Také vlastní víru i přesvědčení je třeba hájit s jemností (1 Petr 3,16). S odpůrci se má nakládat s vlídností. (2 Tim 2,25).

¹¹⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate, čl. 68.

¹¹⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate, čl. 70.

¹¹⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate, čl. 74.

¹¹⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Gaudete et exsultate, čl. 74.

4. JAKÝ JE POSTOJ TĚCH, KDO PAPEŽE FRANTIŠKA NESNADNO PŘIJÍMAJÍ

Papež František - reformátor má své příznivce, ale také i nepřiznivce. Reorganizace zavedená koncilem zjednoduší a zprůhlední složitou a často se překrývající jurisdikci devíti vatikánských kongregací, dvanácti pontifikálních koncilů a sedmi pontifikálních komisí a tří tribunálů. Nová kongregace pro laiky je prakticky jistá a tak vznikne orgán, který bude reprezentovat věřící na stejné úrovni jako biskupy a duchovní. Vatikánské koncily a komise se buď sloučí, uzavřou, nebo přejdou pod kongregaci. Změny ve vatikánské byrokracii probíhají dále. Většina kuriálních postů nemá nic jistého. Papež František odebral premie a titul monsignor kněžím pod šedesát pět let, od února 2014 vatikánská správa přestala najímat nové zaměstnance, zvyšovat platy a proplácet přesčasy, aby se snížily výdaje a vyšla se deficitnímu rozpočtu.

Papež František se stal nejpřístupnějším z moderních papežů. Skoro každý den je k zastžení na obědě v restauraci v Casa Santo Martaa, kde má svůj stůl, ale s podnosem stojí ve frontě jako každý jiný. Návštěvníci hovoří o tom, že z restaurace vychází ven proto, aby je mohl osobně uvítat. Hosté penzionu bývají šokováni, když se otevřou dveře výtahu a z nich vychází papež - „Nekoušu“ - ujišťuje je.

„Ne všechny změny mu přinášejí popularitu. Františkův mimořádný věhlas za hranicemi církve kontrastuje s tím, jak ho vnímá Vatikán, odkud se často ozývají nesouhlasné hlasy. Stará garda ztratila vliv, dříve vlivní představitelé vypadli z kola. Podle slov zakladatele komunity Sant Egidio´Andra Riccardiho existuje odpor proti

změnám. Někteří zuří kvůli Františkovu zjevnému odporu k dekoru a tradici. Podle nich bylo rozhodnutí omýt nohy ženám na Zelený čtvrtek přímým porušením rubrik, které jako papež sice může měnit, ale nesmí je přehlížet. Jiní poukazovali na jeho neuhlazené výrazy, které používal při popisu formálního fungování kurie, a cítili, že není na jejich straně. Františkův „problém staršího syna“ také leží Vatikánu

v žaludku. Přesto by bylo chybou vnímat to jako napětí mezi kurií a Františkovými poradci. „Mnoho pracovníků kurie souhlasí, že nemůže setrvávat v současném stavu, a podporují nás vlastními návrhy, řekl kardinál Rodriguez. „Kurie rozhodně není jednolitý blok.“^[119] Podle kardinála František naráží na kuriální opozici.

„Měřítkem úspěchu Františkoly kampaně proti spirituální požívačnosti - tématu, k němuž se znovu a znovu vracel ve svých kázáních a proslovech, často nevybíravými a příkrými slovy - je, že se výstředností Vatikánu začala zabývat média. Papež František například zuřil kvůli VIP banketu pro sto padesát byznysmenů a žurnalistů na verandě Vatikánské prefektury pro ekonomické záležitosti během ceremonie kanonizování Jana XXIII. a Jana Pavla II. 27. dubna 2014, který údajně stál jeho sponzory - pojišťovací firmu a naftovou společnost - dvacet pět tisíc dolarů. Už jen vědomí, že by František mohl nesouhlasit, mělo brzdný účinek. Pozorovatelé hovoří o značném snížení počtu limuzín na vatikánských parkovištích a větší váhavosti při užívání výstředních rouch. Pouhý měsíc po Františkově zvolení vstoupil ostřílený italský kardinál, známý svou slabostí pro karmínově lemovaná roucha a okázalé odznaky úřadu, do své oblíbené restaurace ve střízlivé černé sutaně. Na otázku, proč změnil styl oblékání, odpověděl: Za tohoto papeže je novou módou jednoduchost.“^[120]

Ohlas ve světě. Magazin Forbes označil papeže Františka za „čtvrtého nejmocnějšího člověka světa“; Prospect ho zařadil na páté místo mezi největší světové myslitele a filozofy; Economist napsal, že Harvavrská škola obchodu by měla Františka studovat stejně jako LOU Gerstnera z IBM nebo Steva Jobse z Apple jako příklad „převratného výkonného ředitele“, který dokáže vdechnout život umírající organizaci, a mluví o něm jako o člověku, který vytvořil novou image RC

¹¹⁹ IVEREIGH, A., Papež reformátor, s.384.

¹²⁰ IVEREIGH, A., Papež reformátor, s.385.

Global za celý rok.“ Britský Guardian prohlásil, že „František je v současnosti nejsilnějším a nejjasnějším hlasem proti statu quo“ a Financial Times napsaly, že „František je nyní hlavním globálním symbolem slitování a pokory.“ Time zvolil Františka osobností roku, protože „vyvedl papežství z paláce do ulic a vyvážil odsouzení a milost.“ Není divu, že tento mimořádný ohlas za hranicemi církve kontrastuje s tím, jak ho vnímá Vatikán, odkud se ozývají nesouhlasné hlasy staré gardy, jejíž vlivní představitelé vypadli z kola. Františkova neformální komunikace a jeho prohlášení v misionářském duchu, byla často zneužita nepřáteli církve. Tak například v květnu 2013 v jednom kázání řekl, že Ježíš vykoupil všechny „včetně ateistů“ byl za to kritikou označován jako „naivní“ a „nerozumný“. V předvečer odjezdu papeže Františka do Rio de Janeiro upozornil arcibiskup Charles Chaput z Philadelphie, že konzervativci „nebyli s Františkem příliš spokojeni.“ Na podzim 2013 vyvrcholila nespokojenost s Františkovým jezuitským interview: „Papež neomaleně viní církve z toho, že se soustředí na homosexuály a potraty (New York Times), papež František: Církev nemůže „zasahovat“ do věcí homosexuálů (CNN) a papež František: církve musí mít pochopení pro potraty (San Francisco Chronicle). Za několik týdnů následovalo další výbušné interview v La Republica, kde se papež František sešel s devadesátiletým zakladatelem tohoto listu - Eugeniem Scalfarim, bývalým katolíkem, současným ateistou. Přesto, že Scalfari chtěl papeže Františka v dialogu znemožnit, papež ukázal svoji mimořádnou schopnost, zaujmout nevěřící. Tuto schopnost prokázal papež ještě i při dalším setkání s Scalfarim v červenci 2014 v dialogu o sexulárním obtěžování v církvi. Tato mimořádná Františkova schopnost „Tento misionářský, pastorační přístup, jehož smyslem je promlouvat k srdcím ostatních, je hluboce založený v jezuitské duši. Jorgeho Bergoglia a ostře se střetává s monarchistickým vnímáním papežství, v němž je úkolem papežská komunikace, jasnost, konzistence a důstojnost.“^[121] Další obvinění papeže Františka vznesl jeden s konzervativních komentátorů, který ho obvinil z vytáření „zmatku, zděšení a chaosu mezi věřícími“ a že „takový neformální a často dvojznačný způsob komunikace jen narušuje vážnost papeže jeho nejvyšší autority církevního učení“ a dodal, že „papež by si jako monarcha měl uvědomit, že pokud jde o veřejná prohlášení, je méně více.“ Papež František však sám sebe nevnímá jako krále, ale

¹²¹ IVEREIGH, A., Papež reformátor, s. 389.

jako rybáře. František všechny kritiky přijímá a naslouchá jim. Některé své zvyky změnil, ale trvá na tom, že se může svobodně stýkat s okolním světem. Na jedné straně by se mohlo zdát, že působí panovačně, ale ve skutečnosti rozumí lidem. Jeho vláda je osobní, udržuje si pevnou kontrolu. Rozumí moci, ví jak ji užívat, ale nezneužívá. Jeden vatikánský jezuita se vyjádřil: „Je ironií, že tento papež, velký zastánce decentralizace v církvi, je osobně nejcentralizovanějším papežem od dob Pia IX. Všechno musí projít přes jeho stůl.“¹²² Papež František je radikální, protože je misionářský a mystický, nevyužívá pontifikátu k politickému a kulturnímu boji. Nechce opakovat to, co je dobře známé, ale zdůrazňuje to, co bylo skryto - Boží milující laskavost a odpouštějící milost.

„Je snad pět postojů vůči papežovi Františkovi. *První* ho zamítá zcela ontologicky: dopředu ví, že se papež mýlí, že jediným náměstkem Kristovým je žijící Benedikt (anebo, jde-li o Františka, máme tu „konečně“ antikrista), nebo že jako jezuita rozděluje církev (častý názor) atd. *Druhý* se trápí nad tím, že mu papež „nevoní“, že jeho gesta jsou mu nemilá, nestandardní, dokonce nemoudrá, ale musí uznat, že papežství Františkovo je nezpochybnitelné. Námitky měl někdo vůči Janu Pavlovi II. (lyže, „fabrikování“ svatých, cestování, mariánské slovanství), stejně jako vůči následovníku Benediktovi (sedí si u klavíru, a pokud jedna ruka při hře zrovna odpočívá, krmí jí kocoura, jenž má oříšky velice rád; profesorský rozměr), avšak o papežství samotném se nediskutuje. *Třetí* odpovídá nadšenému vytloukání (i domnělých) chyb (i domnělými) papežovými reakcemi ve smyslu: dá ale těm prelátům „co proto“!, zastane se utiskovaných, je na straně chudiny, odmítá buržoazní manýry apod. Tento pohled umocňuje chování první a druhé skupiny („vidíte, papež je liberál!“). *Čtvrtý* odpovídá tomu, že i kdyby na papežském stolci byl kdokoli, dotyčného to nezajímá, nebo přinejmenším pochybuje o nějakém vlivu papeže na běžný život věřícího, natož toho, kdo stojí „událostem víry“ opodál. „Papežství“ je nejspíš dekorace, my si to věření musíme stejně prožít sami apod. *Pátý* je ten, kdo se učí rozlišovat vrstvy skutečnosti (i toho, co skutečné není) vnitřním přijetím Františka: tím, že je přesvědčen, že nám Hospodin tohoto papeže dává, abychom nezůstali mrtví v liteře. Abychom jako farizeové nesbírali *logické* argumenty pro to, že takto Bůh nemůže jednat; abychom se přednostně nezaštitovali

¹²² IVEREIGH, A., Papež reformátor, s.390.

právníckou odpovědností, která ovšem z povědomí lidí stejně mizí; abychom se „pohnuli“ nakonec k mystice realismu, neboť buď lidské srdce se Bohu vydává, nebo ho žije pouze vnějškově (srv. Flp 3,3: „sloužíme Bohu způsobem vnitřním

a nemůžeme se spoléhat na *vnější* podobu skutků“). „Vnitřní“ nenastává naším intelektuálním či volním zvnitřňováním, ale tím, že nás Pán zve do svého vnitřního Srdce, a my jeho pozvání, byť by bylo velice paradoxní, přijímáme.“^[123]

V době pontifikátu Jana Pavla II. se ve Vatikáně vytvořil nezdravý mocenský systém, který bylo třeba zastavit. Byla to síť osobních a zájmových vztahů. Důkazem bylo propukání ekonomických skandálů. Papež František vystupuje neúprosně, poškozují obchody finanční mafie. I kurie je propletenec individuálních životů. Je to také mikrokosmos, kde vládne žárlivost, likvidační pomluvy, kariérismus, ale i smysl pro službu. Jsou zde i tací, kteří profesionálně vykonávají svou práci a ve volném čase ještě pracují na charitě. Papež František již ve své jedné z prvních promluv ke kurii trval na profesionalitě, odbornosti a neustálém vzdělávání. Papež František je přesvědčen, že základní body jeho programu lze uskutečnit jen za účasti celé církve.

¹²³ ALTRICHTER, M., Žijeme v době papeže Františka, s. 115.

5. SPIRITUÁLNÍ APLIKACE - PODNĚTNÉ IMPULSY

„Dnešní svět naléhavě potřebuje svědky, ani ne tak učitele, spíše svědky. Nejde totiž ani tak o to, aby člověk mluvil, ale aby něco říkal celým svým životem.“^[124] Na svém stole měl papež František po svém předchůdci Benediktovi XVI. ležet tři složky. Jeho úkolem je složky dokončit. Všechny se týkají oživení šíření evangelia. Šíření evangelia je pro papeže Františka prioritou. První složka se týká apopštolských exhortací, které se musí vydat po synodě biskupů o „nové evangelizaci pro předávání křesťanské víry.“^[125], která se konala v Římě v říjnu 2012. Kvůli svému odstoupení ji Benedikt XVI. nestihl dokončit. Tento velkolepý text bude muset dokončit papež František. Bude záležet na současném papeži, jakým způsobem bude na tomto textu pokračovat, jakým způsobem podpoří šíření křesťanské víry do všech koutů světa. Druhou důležitou složkou - úkolem je zakončení roku víry v listopadu 2013. Rokem víry připomněl papež Benedikt XVI. padesátileté výročí Druhého vatikánského koncilu (1962-1965). Papež František vzbudí určitě velký zájem, jak se vypořádá s rolí prvního pokoncilního papeže. Ještě před odchodem z Říma se chtěl papež Benedikt XVI. podílet o své vzpomínky z koncilu s kněžími z římské diecéze: „Naším cílem, především v tomto Roce víry, je pracovat pro zdárný průběh onoho skutečného Koncilu, požehnaného Duchem svatým a pro skutečnou obnovu církve,“

¹²⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Projev na nám.sv.Petra 18.května 2013.

¹²⁵ COOL,M., František papež z Nového světa,s.51.

prohlásil v závěrečném proslovu.¹²⁶ Papež František bude muset přikročit i k blahoslavení Pavla VI., protože v rámci Roku víry tento úkol rozpracoval již Benedikt XVI. Na rok víry připadá také padesátileté výročí dosazení Jean-Baptisty Montiniho na papežský stolec. Kromě další řady úkolů bude muset papež František vyřešit především skutečnost, že v některých oblastech se evangelizace dostala do mrtvého bodu. Kněží v Evropě stárnou, dřívější bašty Polsko a Itálie otřásá sekularizace. Nový elán přichází u mladých lidí a to v evropských církvích. Nejvíce katolíků přibývá v Africe. Katolická církev má však vážnou konkurenci v Islámu. Novou zemí katolicismu se zdá být Asie. Katolická církev převažuje na Filipínách, kde je velmi oblíbená v důsledku úpadku politického a společenského života. Církev sehrála i důležitou roli v Indonésii, která se připravovala na vyhlášení nezávislosti. V Indii jsou katolíci v menšině, převažují hinduisté a muslimové. Ve Vietnamu katolická církev vzkvétá, přesto, že jde o komunistickou vládu. Asie ovládá západní katolická církev, která je pod římským vlivem. Zde je však třeba se vypořádat s nevzdělaností. Severní Amerikou otřásly pedofilní skandály, takže bylo zrušeno několik diecézí. Zde je zapotřebí obnovit novou důvěru. Přesto, že Amerika je stále hodně nábožensky zaměřená, objevuje se stále více lidí ateisticky orientovaných. Prosperující severoamerický katolicismus čerpá z přistěhovalců a hlavně z hispánských oblastí a asijských přistěhovalců do Kanady. Latinská Amerika má nejvíce katolíků i přesto, že protestantství se těší oblibě, hlavně v chudých oblastech. Brazílie má největší počet katolíků na světě, její církevní profese jsou na vzestupu. V některých zemích, jako ve Venezuele, Argentině, v Mexiku je církev v konfliktu

s vládou. Papež František má velkou příležitost tyto problémy řešit na Světovém dni mládeže v Rio de Janeiro. Latinská Amerika určitě svého papeže nezklame a rovněž papež František využije příležitosti spojit se s mladými a vychovat si „Františkovou generaci“, která bude dále bojovat za šíření evangelizace.

Když řekneme František, jezuitský papež, vybaví se nám Jezuité, kteří jsou katolickým řeholním řádem kněží a bratří, založeným Ignácem z Loyoly a jeho společníky v roce 1540. Mimo své ostatní skutky založili Jezuité jedno z největších světových měst Sao Paulo v Brazílii. Pomáhali zavádět vietnamskou abecedu,

¹²⁶ COOL, M., František papež z Nového světa, s. 52.

gregoriánský kalendář, který se používá na celém světě dodnes. Jsou největším řeholním řádem světa, sjednocují přes sedmnáct tisíc jezuitů ve více než sta zemích světa. Zakladateli řádu se nelíbila arogance osobních ambicí. Ignác odmítal přehnané osobní ambice jako „matku všeho zlého ve všech komunitách a kongregacích.“^[127] Od Jezuitů požadoval, aby „Bohu našemu Pánu slíbili, že nikdy nebudou usilovat o vysoký úřad v církvi.“^[128] Zvolení jezuitského papeže, který je členem Tovaryšstva Ježíšova je samo o sobě velkou událostí. Čím se však může papež vyznačovat nebo odlišovat je spiritualita. Papež, který si zvolil právě jméno František byl při svém zvolení, vřele uvítán Generálním představitelem Tovaryšstva - otec Adolfo Nicolas: „Jménem Tovaryšstva Ježíšova vzdávám Bohu díky za zvolení nového papeže, kardinála Jorge Maria Bergoglia, S.J., který přináší církvi nové období naděje.“^[129] Všichni Jezuité se za svého bratra modlí. Děkují mu, že vzal na sebe odpovědnost církve, děkují mu za jeho ochotu. Od nynějška máme papeže pod jménem František, který evokuje duchovní poselství lásky k chudým a jeho závazkem je obnova církve. Předstoupil před nás Boží lid se skromností srdce, se vši pokorou a zkušeností s pastorační činností a duchovní hloubkou. Etienne Grieu říká: „Skutečnost, že si Jorge Mario Bergoglio zvolil jméno František mě opravdu velmi těší. Toto rozhodnutí vyjadřuje touhu navrátit se k evangeliu v jeho jednoduchosti a síle, návrat k neúnavné práci pro církev. Můžeme v něm spatřovat i plody jistého spříznění mezi ignácovskou spiritualitou a františkovskou tradicí: oddanost Kristu, a to Kristu chudému a poníženému, je podle mne skutečnou podstatou duchovních exercíí Ignáce z Loyoly; i nejchudší z chudých, František z Assisi, stavěl do popředí takové to zobrazení Krista. Což se zcela přirozeně pojí s maximální pozorností věnovanou těm, které nikdo nebere vážně, a kteří jsou postavení jaksí mimo naši společnost výkonu a efektivity.“^[130]

Papež František to, co říká, vychází z jeho přesvědčení, z jeho celoživotního zranění. Nepoužívá líbivá hesla. Když se v roce 1998 stal arcibiskupem Buenos Aires, zasadil do své práce čtyři body: vytvoření otevřených a bratrských společenství; co největší zapojení připravených laiků; hledání způsobů, jak seznámit s evangeliem

¹²⁷ IGNÁC Z LOYOLY, Konstituce tovaryšstva Ježíšova,č.817.

¹²⁸ LOWNEY,CH.,Papež František-umění vést,s.16.

¹²⁹ COOL, M., František papež z Nového světa,s.118.

¹³⁰ COOL, M., František papež z druhého konce světa,s.119.

každého obyvatele města a péče o chudé a nemocné. Mimo to vyzýval kněze a laiky, aby pracovali společně. Významnou událostí Františkova života bylo V. plenární zasedání latinskoamerických biskupů v Aparecidě v Brazílii roku 2007, kde jeho interpretace evangelia měla velký ohlas. Toto setkání zahajoval Benedikt XVI. a na dokumentu, který z jednání vzešel, měl největší podíl tehdejší biskup - dnešní papež František. Tento dokument se stal základem obrovského úsilí církve jak reagovat na proměny společnosti a jak nacházet způsob předávání evangelia v současné době. Papež František je mužem víry v Ježíše Krista, víry v Boha, který miluje každého člověka. Víra, která umožňuje nacházet smysluplnost života, víra, která obohacuje. V Brazílii při přivítání řekl: „nemám zlato ani stříbro, avšak přináším to nejcennější, co mi bylo dáno: Ježíše Krista!“^[131] Toto jeho základní krédo provází jeho encykliku LUMEN FIDEI - Světlo víry, která vyšla několik dní před brazilskou návštěvou. Poselství pro věřící i pro celý svět vychází z víry Boha plného lásky a milosrdenství. Často ho vidíme, jak se obrací k lidem i celé společnosti. Hovoří o člověku, o odpovědnosti, dialogu a bratrství. „Lidské jednání potřebuje brát na zřetel celého člověka i s jeho transcendentálním přesahem. Tento integrální humanismus, který vnímá člověka ve všech rozměrech jeho bytí, čerpá svou inspiraci z evangelia.“^[132] Pravá moc je služba. „Chtěl bych, prosím, požádat všechny, kdo zaujímají zodpovědná místa na ekonomickém, politickém a sociální poli, všechny muže i ženy dobré vůle: buďme ochránci! stvoření, Božího plánu vepsaného do přírody, strážci bližních, životního prostředí, nedovolujme znamením zkázy a smrti, aby provázela putování tohoto světa. Avšak, abychom mohli „chránit“ musíme také pečovat sami o sebe! Pamatujme na to, že nenávisť, závist a pýcha špiní život! Chránit tedy znamená bdít nad svými city, nad svým srdcem, protože právě odtamtud vycházejí dobré a zlé úmysly: ty, které budují, i ty které ničí! Nesmíme mít strach před dobrotou, ba ani před něhou! - část homilie papeže Františka. ^[133] Papež František se obrací na věřící v Ježíše Krista a na katolíky. Jeho proslovy nejsou vždy k příjemnému naslouchání, věci nazývá pravým jménem, někdy provokuje, ale nikdy nikoho neuráží. Je věrný tomu, co vytvořil II. vatikánský koncil, tomu, co zaznělo od

¹³¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 15.

¹³² PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 16.

¹³³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Homilie při inaugurační mši sv., náměstí Svatého Petra, 19.3.2013.

velkých osobností církve. Říká, že každý člověk je hříšný, proto potřebuje zakoušet Boží milosrdenství, odpuštění. Každý však odpovídá za rozvoj své osoby, své víry. Víra v Ježíše Krista přináší do života člověka nové obohacení, nový pohled na svět, víra je zdrojem radosti a naděje. Církev nabízí lidem evangelium, aby umožnilo setkání s Ježíšem Kristem. Papež František říká, že hlásat evangelium není mandát, který je nám svěřen. Je to příkaz, který se nevydává z touhy po moci, ale ze síly lásky, ze skutečnosti a že Ježíš přišel mezi nás, a nedal nám něco ze sebe, ale dal nám se celého. Úkolem každého pokřtěného, je nabízet víru v Ježíše Krista a to všem. Proto nás Ježíš posílá ke všem, neboť evangelium je pro všechny a ne jen pro některé. Mnohým je sympatická Františkova mírnost pro lidi na okraji společnosti, pro chudé. Když vysvětluje heslo „chudá církev pro chudé“ hovoří o postoji lidského srdce k druhým lidem. Svým způsobem života ukazuje skromnost a prostotu. Když ho slyšíme mluvit o chudých, vidíme jeho „vyzrálý evangelijní postoj vyplývající z příkladu samotného Ježíše, a ne o zúžené vidění církve, jako by byla především sociální institucí.“^[134] Papež František je mužem, který je ovlivněn linií II. vatikánského koncilu, kterou rozvíjel Jan Pavel II. a papež Benedikt XVI. Jeho první zahraniční cesta ho přivedla na rodný kontinent, aby při příležitosti XXVIII. světového dne mládeže nabídl v promluvách své poselství v němž se obrací na každého člověka planety, na každého pokřtěného. Mladým lidem radil: „Odkud začít? Koho se ptát, s čím začít? Jednou se kdosi ptal Matky Terezy z Kalkaty, co by se mělo v církvi změnit, a ona odpověděla: ty a já! Byla to rozhodná žena. Viděla, odkud začít. I já si dnes přivlastňuji slova Matky Terezy a říkám ti: Začneme? Odkud? Od tebe a ode mne. Ať se tedy každý znovu v tichu zeptá: Mám-li začít od sebe, odkud začnu? A každý ať otevře svoje srdce, aby mu Ježíš řekl, odkud začít.“^[135]

„Když papež František přistál v Riu, jako kdyby od jihu zavál nový vítr letnic. Na tento týden se Rio de Janeiro stalo středobodem církve, řekl František na pláži Copacabana.“^[136]

¹³⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.21.

¹³⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.22.

¹³⁶ IVEREIGH,A., Papež reformátor,s.55.

Dobrý den, papeži Františku! Pozdravila Valentina Alazrakiová papeže Františka, novinářka, na palubě letadla. Věděla, že papež František tuto cestu svěřil Panně Marii při návštěvě baziliky Santa Maria Maggiore. Na cestu věnovala papeži dárek malou Pannu Marii - poutnici, aby ho doprovázela na této pouti i na mnoha dalších. Byla to Panna Maria Guadalupská, královna nejen Mexika, ale i patronka Ameriky. Dobrý den, dobrý den vám všem, říká papež František. Jeho první cesta je právě cesta k mladým, v jejich sociálním prostředí. Mladí lidé někam patří, k rodině, ke své vlasti. Mají svoji příslušnost a nesmí se od sebe odtrhovat. Jsou budoucností národa. Ale i starší jsou budoucností národa. Oba póly jsou potřebné. Mladí pro svoji sílu

a starší pro svoji životní moudrost. Je pravda, že světová krise na mladé lidi nepůsobí dobře. Spousta mladých je bez práce. Byli jsme zvyklí na vyřazování starých, ale dnes už jsou vyřazováni i mladí. Zvyku zbavit se nebo vylučovat někoho, se musíme zbavit. Potřebujeme kulturu setkání a přivést všechny do společnosti Proto přikládá papež František velký význam setkání s mladými - s mladými ve společnosti. Bůh si přál, aby jeho první cesta pontifikátu vedla do milované Latinské Ameriky - Brazílie. Do země, která uzavírá pevný svazek s Apoštolským stolcem a chlubí se svou vírou a přátelstvím. Kdo chce vstoupit mezi brazilský lid musí projít branou obrovského srdce. Papež František říká: nemám zlato ani stříbro, ale přináším to nejcennější: Ježíše Krista „Přicházím jeho jménem, abych přiživil plamen bratrské lásky, který plane v každém srdci. Toužím, aby se všem společně a každému zvlášť, donesl můj pozdrav: „Pokoj Kristův, ať je s vámi!“¹³⁷ Papež František přijel na Světový den mládeže, aby se setkal s mladými lidmi, kteří přijeli ze všech končin světa, aby naslouchali Ježíše Krista, jeho jasné a mocné výzvě: „Jděte, získejte za učedníky všechny národy!“ Tito mladí lidé přijeli z různých kontinentů, hovoří různými jazyky. Jejich jednota tkví v pravdě a ryzí lásce v Krista. Mladí je okno do budoucna, je nutné mu vymezit prostor, tzn. obhájit materiální i duchovní podmínky, zaručit jim bezpečnost a výchovu, předat jim trvalé hodnoty, pro něž se vyplácí žít, zajistit jim transcendentální horizont k utišení jejich žízně po bohatství, odevzdat jim

¹³⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.30.

jako dědictví svět, který by odpovídal míře lidského života. „Kéž se nikdo necítí vyloučen z papežovy lásky - od Amazonie po Pampu.“^[138]

Bůh vždy překvapuje. Papež navštívil svatyni Naší Paní z Aparecidy. Navštívení této svatyně je pro každého Brazilce radostí. Když byl papež František zvolen římským biskupem navštívil baziliku Panny Marie Větší v Římě, aby svoji službu Petrova nástupce svěřil Matce Boží. Dnes přišel požádat Matku Pannu Marii o zdar Světového dne mládeže, který ho přivedl do Brazílie. Prosil Pannu Marii, která tak milovala Ježíše, aby všem, pastýřům Božího lidu, rodičům, vychovatelům pomáhala k tomu, abychom předali mladým lidem hodnoty, které z nich učiní tvůrce spravedlivějšího, solidárnějšího a bratřtějšího národa a světa. K tomu je třeba zachovávat naději, nechávat se překvapit Bohem a žít v radosti. V životě je spousta těžkostí, ale Bůh nikdy nedopustí, aby nás pohltily „Tváří v tvář sklíčenosti, která může nastat v životě toho, kdo pracuje na evangelizaci, nebo, kdo se snaží žít víru jako otec a matka rodiny říká jasně: mějte vždycky v srdci jistotu, že Bůh jde spolu s vámi a ani na okamžik vás neopouští! Nikdy neztrácejme naději.“^[139]

Necháváme se překvapit Bohem, který od nás žádá, abychom nechali překvapovat jeho láskou a přijímali jeho překvapení. Důvěřujeme Bohu. „Pokud se víno radosti a naděje od Boha vzdálí, vyčerpá se. Přiblížíme-li se k Bohu, zůstaneme-li s ním, pak se chladná voda, těžkosti i hřích promění v nové víno přátelství s ním.“^[140]

Žít v radosti - Křesťan je radostný, nikdy není sklíčený. Máme Matku, která o nás pečuje, Otec nás miluje. Hřích a smrt byly poraženy. „ Jsme-li opravdu zamilovaní do Krista a cítíme jak nás miluje, naše srdce „plane“ radostí, jež nakazí ty, kteří jsou nám nablízku“ - řekl Benedikt XVI. Na závěr setkání papež František říká: „Drazí přátelé, přišli jsme klepat na bránu Mariina domu. Ona nám otevřela, nechala nás vstoupit a ukazuje nám svého Syna. Nyní nám praví: „Udělejte všechno, co vám řekne.“ (Jan 2,5). Ano, naše Matko, vynasnažíme se udělat, co nám Ježíš řekne! A budeme tak činit s nadějí, s důvěrou v Boží překvapení a plni radosti. Ať se tak stane.“^[141]

¹³⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.33.

¹³⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.36.

¹⁴⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.37.

¹⁴¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.38.

Papež František se 25.7.2013 sešel s mladými Argentinci v katedrále svatého Šebestiána. Vyzval mladé lidi, aby se nechali slyšet v diecézích, chce církve v ulicích. Přeje si, abychom se vyhýbali všemu, co je světské a pohodlné, abychom se bránili uzavřenosti do sebe.

Papež František na setkání přišel, aby utvrdil nadšení víry mladých, a děkuje všem přítomným za svědectví víry, které dávají světu. Říká, že v Riu de Janeiro v Copacabaně se všichni pospolu sešli, aby v jednotě sdíleli víru a radost ze setkání

s Kristem a z toho, že jsme jeho učedníky. Rio de Janeiro se po dobu jednoho týdne - Světového dne mládeže - stává týdnem radosti, centrem církve. Pohledem z Corcovada, při pohledu na moře, nás objímá Kristus, říká papež František a přirovnává tento pohled k události, kdy Ježíš povolal první učedníky, aby ho následovali po břehu Tiberiadského jezera. „Dnes nás Ježíš znovu žádá: Chceš být mým učedníkem? Chceš být mým přítelem? Chceš být svědkem evangelia?“^[142] Tyto otázky vybízí k obnově křesťanství. To je znamením roku víry, předání velkého daru víry. „Kristus ve vás vzrostl. Dnes touží přijít sem, aby vás utvrdil v této víře, v živé víře v Krista, který přebývá ve vás, ale přišel jsem také já, abych byl utvrzen nadšením vaší víry!“^[143] Víra je revoluční. „Podej víru“ - a tvůj život dostane novou příchut', bude buzolou, která určuje směr: „podej naději“ - a každý tvůj den bude osvícen a tvůj horizont už nebude temný, nýbrž zářivý. „Podej lásku“ a tvůj život bude jako dům postavený na skále, tvoje cesta bude radostná, protože potkáš mnoho přátel, které půjdou s tebou.“^[144]

V evangeliu se praví „že Ježíš je jediný, kdo nás vede k Bohu, je to ten, který celý náš život proměňuje a obnovuje a my se na něj můžeme dívat jeho vlastníma očima. Papež František dodává „podej Krista“ a tvůj život bude naplněn jeho láskou a bude plodným životem. To je to, po čem všichni toužíme. Dnes si všichni myslí, že jsme osou tzv. veškerenstva, myslíme na moc, majetek a peníze. Je to chvilkové opojení, které nás nikdy nenasytí. Nakonec se stáváme majetkem my. Dnešní mládež je mnohdy „zahlcena“, ne nasycena. Má být silná, žít se svojí vírou. Víra v Boha nás vkládá do jeho lásky, dává nám jistotu, sílu a naději. Je-li v našem nitru Bůh, pak přebývá v našem srdci radost, vlídnost, odvaha, to všechno jsou plody Ducha Svatého. „-Podej Krista- On tě přijímá ve svátosti odpuštění a svým milosrdenstvím hojí všechny rány hříchu. Nemějte strach žádat Boha o odpuštění, protože On se ve své veliké lásce nikdy neunaví nám odpouštět, jako Otec, který nás miluje. Bůh je čiré milosrdenství.“^[145]

Staří lidé jsou „dobrým vínem“ společnosti. Tato slova zazněla z úst papeže Františka v Homilii při mši svaté, kterou sloužil v kapli rezidence Sumaré, pátek

¹⁴² PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 56.

¹⁴³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 56.

¹⁴⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 59.

¹⁴⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 61.

26.7.2013. Stárneme s moudrostí, abychom ji mohli předávat. Pán Ježíš měl prarodiče, rodiče Panny Marie, kteří dokázali svou úlohu s pokorou přijmout, přijali ji i prarodiče Pána Ježíše svatá Anna a Jáchym. Svatý otec při homilii prosil Krista, aby žehnal těm, kdo zralou životní zkušenost předávají těm, kdo přicházejí po nich. „V tom smyslu se také obrátil k přítomným spolubratřím z jezuitského řádu: Kéž Pán daruje také nám milost zestárnout s moudrostí, zestárnout s úctou, abychom mohli být skutečnými prarodiči a zasvěcenými osobami, které provází duchovní zralost.“ „Předávat moudrost. Kéž se staneme dobrým vínem, které, když stárne, tak roste jeho kvalita, je lepší! Špatné víno se (stárnutím) stává kyselé. Kéž jsme ale jako dobré víno.“ [146 Dále připomíná papež František den 26.7., kterým církev připomíná den rodičů Panny Marie a prarodičů Pána Ježíše svatého Jáchyma a Annu. Svatý Jáchym a Anna jsou těmi, kdo v rodinném prostředí předávali lásku k Bohu a k dívce Marii, která do svého lůna přijala Božího Syna a darovala ho světu. Rodina má neocenitelnou hodnotu při předání víry. Tento den se slaví po celém světě jako den dědečků a babiček. Prarodiče jsou důležití v životě rodiny při předávání víry. Jsou důležití pro setkávání a dialog mezi generacemi. Dokument z Aparecedy nám to připomíná slovy: „Děti a prarodiče tvoří budoucnost národa; děti proto, že v nich jdou dějiny kupředu, prarodiče, protože předávají svou životní zkušenost a moudrost.“(č.447)[147 Tento vztah, tento dialog mezi generacemi je pokladem, který je třeba uchovávat a podporovat.

Neexistuje životní kříž, který by Pán nesdílel s námi. Promluva papeže Františka po pobožnosti křížové cesty. Sešli jsme se, abychom doprovodili Ježíše na jeho cestě bolesti a lásky na křížové cestě, říká papež František. Ná závěr Jubilejního roku mladých 1984 svěřil kříž Jan Pavel II. mladým se slovy: „Neste jej do světa jako znamení Ježíšovy lásky k lidstvu a ohlašujte všem, že pouze v Kristu mrtvém a zmrtvýchvstalém je spása a vykoupení.“ [148 Od té chvíle putoval kříž různými místy lidského života, takže ho neslo spousta mladých lidí. Každý pohyb kříže na nás něco zanechal. Papež František klade tři otázky: Co jste vy, drazí mladí z Brazílie, zanechali na kříži během těchto dvou let, kdy putoval vaší rozlehlou zemí?

¹⁴⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.63.

¹⁴⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.66.

¹⁴⁸ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.68.

A co zanechal Ježíšův kříž v každém z nás? Jaké ponaučení dává tento kříž života každého z nás? První odpověď. Stará tradice římské církve vypráví o apoštolu Petrovi, jak během Neronova pronásledování křesťanů utíkal z města. Na cestě potkal Ježíše, jak šel obrácenou cestou. Ptal se Ježíše: Pane, kam jdeš? a Ježíš odpověděl: „Jdu do Říma, aby mě znovu ukřižovali.“ V tu chvíli Petr pochopil, že má Ježíše následovat, že nebude nikdy sám. Ježíš se svým křížem kráčí po našich cestách, sdílí naše utrpení, naše obavy, násilí. Ježíš jde se všemi lidmi, kteří trpí hladem, spojuje se s těmi, kteří jsou pronásledováni pro své náboženské přesvědčení, pro svůj názor, pro barvu pleti. Ježíš se sjednocuje se všemi mladými lidmi i s těmi, kteří ztratili důvěru k církvi, ba dokonce i víru v Boha. Na Kristově kříži leží naše utrpení, každý náš hřích. Ježíš nás přijímá a říká: „Odvahu! Svůj kříž neneš sám! Já ho nesu s tebou. Já jsem zvítězil nad smrtí a přišel jsem proto, abych ti dal naději a život.“(srov. Jan 3,16) Na druhou otázku můžeme odpovědět takto: Kříž v nás zanechává dobro, které nemůže dát nikdo jiný než Bůh. V Kristově kříži najdeme Boží lásku a Boží milosrdenství. On nikdy nikoho nezklame, On nám dává naději a život. První jméno Brazílie bylo „Země svatého kříže.“ Kříž tady byl zasazen před pěti sty lety prvními obyvateli. Krista trpícího ctíme jako jednoho z nás, který s námi sdílí celou naši životní cestu. Odpověď na třetí otázku - nechme se nakazit Kristovou láskou. Dívejte se na druhé s milosrdenstvím nebuďme jako Pilát, který neměl odvalu zachránit Ježíšovi život, ale buďme jako Panna Marie a ženy, které neměly strach doprovodit Ježíše s láskou a něhou až do konce. „Přenášejme na Kristův kříž své radosti, svá trápení, své neúspěchy. Nalezneme otevřené srdce, které nás chápe, které nám odpouští, miluje nás a žádá nás, abychom stejnou lásku vnášeli do svého života a abychom stejně milovali své bratry a sestry.“^[149]

Bůh nás povolal jménem a příjmením. Homilie papeže Františka k biskupům, kněžím, řeholníkům a seminaristům. Sešli jsme se tu proto, abychom všichni lidé chválili Pána. Stejně jako sv. Pavel a sv. Barnabáš hlásáme evangelium mladým, aby se setkali s Kristem. Naše povolání má tři úkoly: jsme povolání Bohem, jsme povolání hlásat evangelium a jsme povolání šířit kulturu setkávání. Říká papež František. Být povolán Bohem -zdá se to být příliš samozřejmé. „Ne vy jste si vyvolili mě, ale já jsem vyvolil vás.“ říká nám Ježíš (Jan 15,16). To znamená vrátit

¹⁴⁹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 72.

se na začátek našeho povolání. Prosme Pannu Marii o milost pamatovat si prvotní povolání. Život v Krista je zárukou naší apoštolské účinnosti a plodnosti, naší služby: „Určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli váš užitek, aby byl trvalý.“ (Jan 15,16)). Druhým úkolem našeho povolání hlásání evangelia. „Jděte, získejte za učedníky všechny národy“ (Mat 28,19)

Bůh nás žádá, abychom byli misionáři. Pomáhejme mladým, naslouchejme jim z celého srdce. Oni mají své radost a problémy. Naslouchejme ve zpovědnici i na cestách. Nešetřeme síly tam, kde lze mladé formovat. Svatý Pavel říká: „Znovu vás bolestně rodím, dokud nenabudete podoby Kristovy.“ (Gal 4,19). „Pomáhejme našim mladým znovu objevovat odvalu a radost z víry, radost být osobně milováni Bohem. Je to velmi náročné, ale pokud to mladý člověk pochopí, pokud díky pomazání, které mu dává Duch Svätý, pocítí, že „je osobně milován Bohem,“ bude ho to provázet celým jeho životem.“^[150] Třetím úkolem je šířit kulturu a setkávání. Být povolání Ježíšem je povolání evangelizovat. Někdy se nám zdá, že mezilidské vztahy jsou řízeny dvěma moderními dogmaty: výkonnost a pragmatismus. Zde není místo pro staré lidi, pro nechtěné děti, pro chudáky na ulici. Mějte odvalu jít proti proudu kultury založené na výkonnosti a odpisování druhých. Buďme služebníky společenství a kultury setkávání. K tomu nás povolal Bůh, abychom hlásali toto evangelium. Panna Maria je nám vzorem. Svým životem nám dala příklad, „takové mateřské lásky, která má oživovat všechny, kdo spolupracují v apoštolském poslání církve při znovuzrození lidí.“(Lumen gentium, 65). Prosme ji, aby nás učila se denně setkávat s Kristem.

Dialog je podporován „sociální pokorou.“ Promluva papeže Františka k představitelům politiky a kultury. Papež František děkuje za příležitost setkat se s takto vysoko postavenými lidmi. Předkládá úvalu o třech aspektech. Prvním aspektem je původnost kulturní tradice, druhým je solidární zodpovědnost při tvorbě budoucnosti a třetím je konstruktivní dialog při nakládání s přítomností. Kulturní tradice vyzvedává originalitu brazilské kultury, citění národa, základy jeho myšlení a kreativity, posuzování priorit. Pohled na život brazilský lid čerpá z evangelia,

¹⁵⁰ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 76.

z víry Ježíše Krista Boží lásky a bratrského vztahu k bližnímu. Je to křesťanský způsob, jak společně podporovat dobro a radost ze života. Druhý aspekt je solidární zodpovědnost, která vyžaduje určitý kulturní a politický model. Jsme zodpovědni za nová pokolení, aby bylo schopno - jednat v politice a ekonomice za součinnosti uznávání etických hodnot. Budoucnost vyžaduje takový pohled na hospodářství a politiku, která by se vyhýbala elitářství a vymýtila chudobu „Ať nikdo nepostrádá prostředky nezbytné k životu a ať je všem lidem zaručena důstojnost, bratrství a solidarita. Již v dobách proroka Amose často zaznělo Boží varování. „ Za stříbro prodávali spravedlivého chudáka za pár opánků, hlavy ubožáků drtili v prachu země a křivili právo pokorných.“ (Am 2,6-7). A volání po spravedlnosti dosud trvá.“^[151] Třetím aspektem je konstruktivní dialog. Mezi sobeckou lhostejností a násilím existuje dialog. Dialog mezi generacemi, dialog mezi národy, umět přijímat pravdu. I náboženské tradice potřebují dialog. Každý člověk mně může něco dát, pokud se k němu umím přiblížit. Takový otevřený a ochotný postoj bez předsudků se dá definovat jako „sociální pokora“ a právě ta podporuje dialog. „ Bud' dnes vsadíme na dialog a na kulturu setkávání, a nebo všichni prohrajeme. Povzbuzuji vás ve vaší snaze o společné dobro, které vyžaduje ze strany každého člověka moudrost, rozvahu a velkorysost. Svěřuji vás nebeskému Otci a žádám jej, aby na přímělu Naší Paní z Aparecidy naplnil svými dary každého z přítomných, vaše rodiny, lidská i pracovní společenství. Ze srdce prosím Boha, aby vám požehnal.“^[152]

Jsme polem víry. Promluva papeže Františka na vigilii Světového dne mládeže. Papež František oslovuje přítomné a připomíná svatého Františka z Assisi, který před křížem uslyšel hlas Ježíše, který mu řekl: „ Františku, jdi a obnov můj dům.“ Svatý František se diví, že žádný dům nemá, ale vzápětí si uvědomuje, co mu Ježíš říká, aby se dal do služeb církve, aby přispěl k životu církve, aby ji miloval. Pán stále potřebuje mladé lidi a proto volá každého, kdo by chtěl být misionářem. Být učedníkem - misionářem, znamená vědět, že jsme Božím polem víry. Pole - místo setby, pole - místo, kde se rozsévá, pole - jako staveniště. Pole - kde se rozsévá. Dobře známe podobnosti, kde Ježíš vypráví o rozsěvači. Některá semena padla na cestu, mezi kamení či do trní a nemohla se rozvinout; ale jiná padla na

¹⁵¹ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 102.

¹⁵² PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 105.

dobrou půdu a přinesla mnoho užitku (srov.Mt 13,1-9). Zrnem je Boží slovo zasevání do našich srdcí (srov.Mt 13,18-23). „Když přijímáme Boží slovo, pak jsme polem víry!. Dovolte, prosím, aby Kristus a jeho slovo vstoupí do vašeho života, nechte

k sobě vstoupit zrno Božího slova, nechte je vzklíčit a růst. Bůh koná všechno, ale vy jej nechte jednat, dovolte, aby ve vás takovýto růst působil.“ [153 Pole cvičišťem, přirovnává papež František sport, kopanou, která je nejen v Brazílii, ale i v ostatních zemích národní vášní, k životu Pánových učedníků. Co, dělá hráč, musí trénovat a to hodně. A tak je to i v našem životě. Svatý Pavel nám o křesťanech říká. „Kdo se chce zúčastnit nějakého závodu, zachovává ve všem zdrženlivost. Oni to dělají, aby získali věnec pomíjející, ale my věnec nepomíjející!“ (1 Kor 9,25). Ježíš nám nenabízí jen světový pohár, nabízí nám mnoho víc. Plodný a šťastný život, budoucnost, která nemá konce a život věčný s ním. Žádá však po nás, abychom se vyrovnali s životními situacemi, dosvědčovali svoji víru dialogem s ním - modlitbou. Vždycky s Ježíšem mluvíte o dobrém i zlém. Cvičte sním v dialogu, abyste byli dobrými misionáři.

Pole jako staveniště. Vybudovat kostel, zní podobně jako budovat církev. Proto buďte protagonisty, budujte lepší svět, svět bratrství a lásky, pokoje

a solidarity. Svatý Petr nám říká, že jsme živými kameny, které tvoří duchovní chrám (srov. 1 Petr 2,5). Ježíš po nás chce, abychom i my byli takovým, alespoň malými, živými kameny. „Nadále překonávejte apatie a nabízejte křesťanskou odpověď na sociální a politický nepokoj, který se vyskytuje v různých částech světa. Prosím vás, abyste byli budovateli světa a přičinili se o lepší svět. Drazí mladí, prosím vás, nehleďte na život s hůry, zapojte se do něho. Ježíš nezůstal nahoře, ale sestoupil. Neđívejte se na život shůry, ponořte se do něho, jako to učinil Ježíš.“ [154

Jděte beze strachu sloužit. Homilie papeže Františka na závěr Světového dne mládeže. „Bylo krásné účastnit se Světového dne mládeže, žít víru společně s dalšími mladými lidmi se čtyř světových stran, ale nyní musíš jít a předat tuto

¹⁵³ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.109.

¹⁵⁴ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog,s.114.

zkušenost druhým.“ [¹⁵⁵ Tady v Riu mohl každý i získat zkušenost, jak se setkat s Ježíšem. Tato zkušenost nemůže zůstat jen tak někde uzavřena. Radost z víry se musí předávat dál. „Víra je plamen, který je tím živějším, čím více se sdílí, předává, aby všichni mohli poznat, milovat a vyznávat Ježíše Krista, který je Pánem života a dějin (srov. Řím 10,9). Dosvědčovat víru a hlásat evangelium je mandát, který Pán svěřuje celé církvi. Evangelium je pro všechny. Krista je třeba vést na periferie i na ta nejodlehlejší místa. Svět potřebuje Krista. Svatý Pavel říká: „Běda mně, kdybych nehlásal evangelium.“ (1 Kor 9,16)

Beze strachu říká papež František. Buďme beze strachu. Jdeme-li Hlásat Krista jsme beze strachu, neboť On nás předchází. Když Ježíš posílal své mučedníky na misi, tak slíbil: „Já jsem s vámi po všechny dny.“ (Mt 28,20). Ježíš nás nenechává samotné, posílá nás v jeho doprovodu.

Sloužit - Ježíšův život je životem pro druhé. Je životem služby. Svatý Pavel řekl: „Udělal jsem ze sebe služebníka všech, abych získal tím větší počet lidí (1 Kor 9,19). Jděte - beze strachu - sloužit. Budete-li následovat tyto tři body zjistíte, že ten, kdo evangelizuje, je sám evangelizován a že ten, kdo předává radost z víry, radost dostává.

Maria nás učí být misionáři. Panna Maria nám ukazuje svým životem co znamená být učedníkem - misionářem. Ve dnech Světového dne mládeže vám Ježíš opakoval, abyste se stali misionáři. Citili jste v oněch slovech něhu Boží lásky? Ptá se papež František zástupu mladých lidí. Není pravda, že jste lépe pochopili, že evangelium je odpovědí na touhu po plnějším životě? (srov. Jan 10,10). Když Anděl Gabriel zvěstoval Marii, že se stala Matkou Ježíše, svěřila se Bohu: „ Jsem služebnicí Páně; ať se mi stane podle tvého slova.“ (Lk 1,38) Po této události vyšla ven ze svého domu běžela jí říct své příbuzné Alžbětě: „To je náš vzor, ta která dostala od Boha nejcennější dar, odpovídá nejprve tím, že se vydává na cestu, aby sloužila a nesla Krista. Prosme Matku Boží, aby pomáhala také nám darovat radost z Krista našim příbuzným, našim druhům, našim přátelům a všem ostatním. Stojí to za to! Vyjít, vydat se odvážně a velkodušně na cestu, aby se každý muž i žena mohli setkat s Pánem.“ [¹⁵⁶

¹⁵⁵ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 116.

¹⁵⁶ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s. 123.

Dnešek je jiskrou věčnosti. Papež František děkuje za příležitost promluvit s bratry biskupy, kteří jsou zodpovědní za CELAM. CELAM slouží 22 konferencím Latinské Ameriky a Karibiku při jejich spolupráci v prosazování biskupské kolegiality a biskupského společenství mezi církvemi tohoto regionu. Papež připomíná, že stejně jako on, tak i biskupové byli v roce 2007 svědky mocného impulsu Ducha na V. generální konferenci latinskoamerického a karibského episkopátu v Aparecidě, která oživuje CELAM směrem k obnově místních církví. Pro V. konferenci v Aparecidě jsou charakteristické tyto čtyři rysy. a/ Počátek bez dokumentu. V Mendelinu, Pueblu a Santo Domingu se začínalo s přípravnými pracemi, z nichž vzešel dokument tapu Instrumentum laboris. Přesto, že byl hlavním bodem V. generální konference, nebyl přijat. b/ Dalším rysem bylo prostředí, ve kterém V.konference probíhala. Bylo to prostředí modlitby, které bylo v podzemních prostorách svatyně, jejíž atmosféru tvořily zpěvy a modlitby věřících. c/ Třetím rysem je pokračování angažovanosti v kontinentální misii d/ Čtvrtým a posledním rysem je přítomnost naší Paní Matky Ameriky. Toto je první konference, která se konala v mariánské svatyni.

Kontinentální misie je dvojí. Programová a paradigmatická. Programová spočívá v realizaci činnosti misijní povahy a paradigmatická misie zahrnuje činnosti místních církví. Hlavním bodem je misijní charakter. Kontinentální misie - programová a paradigmatická - vyžaduje, aby vědomí církve bylo takové, aby konala službu všem pokřtěným i lidem dobré vůle. Aparecida ukázala pastorační změnu jako nezbytnost. „Tato konverze v sobě zahrnuje víru v radostnou zvěst, víru v Ježíše Krista jako nositele Božího království, v jeho proniknutí do světa, v jeho přítomnost vítězí nad zlem, víru o pomoc a vedení Ducha Svatého, víru v církve jako Kristovo tělo prodlužující dynamiku vtělení.“¹⁵⁷. Jako pastýři si musíme klást otázky, které se vztahují k církvím, v jejichž čele stojíme. Otázka stavu diecézí, otázka zpytování svědomí. Příklad, snažíme se o to, aby práce kněží byla spíše pastorační než administrativní, věnujeme pozornost složitým problémům, umožňujeme věřícím laikům, aby měli podíl na misijním poslání, máme dobré fungování pastoračních rad? Máme, my pastýři, biskupové i kněží ochotu připouštět si otázky při hledání dobra církve a jejího misijního poslání ve světě? „Je pochopitelné, že se tedy jedná

¹⁵⁷ PAPEŽ FRANTIŠEK, Prosím o přátelský dialog, s.127.

o postoje. Pastorační konverze se týká hlavně postojů a reformy života. Změna postojů je nutně dynamická a „stává se procesem“, který jediný může být řízen, provázen a rozlišován. Je důležité mít neustále na paměti, že buzolou umožňující nezbloudit na této cestě je katolická identita pojatá jako příslušnost k církvi.“

ZÁVĚR

V této práci jsem se snažila vyzvednout směr a úspěchy nástupce Benedikta XVI., nově zvoleného papeže, papeže modliteb, papeže z druhého konce světa Jorge Mario Bergolia. Papež František přišel na svět 17. prosince 1936 rodičům italského původu Mario José Bergoglio a Regina Maria Sívoriová. Jorge měl pět sourozenců. Vychovávala ho babička, které projevoval zvláštní úctu a která v něm vzbudila zvláštní cit pro milosrdenství, něhu, ospravedlnění a chudobu. Od prvních dní svého pontifikátu se snaží o obnovu církve, která na základě svých tradic se bude proměňovat v církev novou, která prostřednictvím misionářů, vyjde do ulic, na periferie, bude se setkávat s Ježíšem Kristem. Od první chvíle, kdy papež František předstoupil před Boží lid, prokázal skromnost svého srdce, svou pokoru, zkušenost s pastorační činností a duchovní hloubku. Papež hovoří jednoduše, srdečně. Není to už ten papež, který žehná svému lidu, ale naopak, sklání hlavu a padá na kolena a prosí o požehnání. To je něco nevídaného. Na papežský stolec se dostala konečně osobnost, plná soucitu a milosrdenství. Doufejme, že tento prostý muž, bezprostředně lidský, povede tuto revoluci milosrdenství tak, jak to dělal ve středověku svatý František z Assisi, po němž si vzal nový papež jméno. Na cestě milosrdenství bude papež František potřebovat pomoc od všech lidí dobré vůle. Papežova skromnost se projevila již v prvních dnech pontifikátu, když nechtěl červenou mozettu lemovanou hermelínem, ani červené střevíce. Nechtěl vyměnit svůj prostý prsten ani obyčejný železný kříž. Když se šel modlit do baziliky Santa Maria Maggiore, nepřijal žádné osobní strážce. Od počátku svého pontifikátu dával všem najevo, co dnes znamená vyznávat Ježíše Krista.

Papež František jediný jezuita, který od založení řádu svatým Ignácem z Loyoly v 16. století zastává v katolické církvi úřad papeže. Má několik prvenství: je první neevropský papež za třináct století, první papež z amerického kontinentu od objevení Kryštofem Kolumbem v 15. století a prvním papežem katolické církve z řádu Jezuitů.

V této práci jsem se snažila vystihnout nejdůležitější momenty - impulsy duchovního života v novodobé církvi jak ji vidí papež František - muž modlitby, papež z druhého konce světa.

*Chválíme tě Otče, se všemi tvými tvory,
kteří vyšli z tvoji mocné ruky.
Jsou tvoji a plní tvé přítomnosti a něhy.
Bud' pochválen!*

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Bc. PERTLOVÁ Jana

Instituce: Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci

Název práce: Analýza klíčových slov v textech papeže Františka

Vedoucí práce: doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

Počet stran: 88

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 15

Diplomová práce analyzuje hlavní myšlenky nového papeže zvoleného v roce 2013, papeže Františka, papeže z druhého konce světa, papeže modlitby, papeže chudých. Představuje teologicky a spirituálně myslícího Jorge Mario Bergoglia, který klade důraz na důležitost modlitby a meditace jako nástroje každodenního života. Texty celé práce analyzují klíčová slova papeže Františka - „Milosrdenství“, „Něha“, „Ospravedlnění“ a „Chudoba.“ Diplomová práce představuje papeže, který svádí neúnavný boj s chudobou a sociální marginalizací.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. **ALTRICHTER, Michal.** *Žijeme v době papeže Františka*,Refugium Velehrad-Roma,s.r.o., 2018.442 s. ISBN 978-80-7412-289-7
2. **AMBROS, Pavel.** *Evangelium pro rodinu dnešní doby*.Refugium Velehrad-Roma s.r.o., 2004.283 s. ISBN 978-80-7412-166-1.
3. **BIALLOWONS, Simon.** *František Papež z druhého konce světa*. 1.vyd. Praha 2013.163s. ISBN 978-80-262-0461-9.
4. **COOL, Michel.** *František Papež z Nového světa*. 1. vyd. VOLVOX GLOBATOR. Praha., 2013.151 S. ISBN 978-80-7207-883-7.
5. **ESCOBAR, Mario.** *Papež František muž modlitby*. 1.vyd. Praha 2013. 192 s. ISBN 978-80-204-2995-7.
6. **IVEREIGH, AUSTEN.** *Papež reformátor*. TRITON 2016. 438 s. ISBN 978-80-7387-951-8.
7. **LOWNEY, Ch.** *Papež František-umění vést*. Praha 2014. 235 s. ISBN 978-807387-808-5.
8. **PAPEŽ FRANTIŠEK.** *Gaudete et exsultate*.Paulínky.95s. ISBN 978-80-7450-302-3.
9. **PAPEŽ FRANTIŠEK.** *Evangelii gaudium*.Paulinky..176 s. ISBN 978-80-7490-118.
10. **PAPEŽ FRANTIŠEK.** *Laudato si*. Paulínky. 159 s. ISBN 978-80-7450-280-4
11. **PAPEŽ FRANTIŠEK.** *Lumen fidei*. Karmelitánské nakladatel. 61s. ISBN 978-80-7195-741-6
12. **PAPEŽ FRANTIŠEK.** *Prosím o přátelský dialog*.Praha IKAR. s.185. ISBN 978-80-249-2308-6
13. **POLITI, Marco.** *František mezi vlky*.Brno 2015 s.259. ISBN 978-80-7485-049-3.
14. **RUBÍN, Sergio. AMBROGETTI, Francesca.** *Papež František*. Portal Praha 2013. 188 s. ISBN 978-80-262-0462-6.

15. TORNIELLI, Andrea. *František papež chudých.* Praha IKAR 2013. 172 s.
ISBN 978-80-249-2206-5.

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. Papež František

